

SZAKDOLGOZAT

Mackovic Martin Nikola
Turizmus – Vendéglátás

Gödöllő

2022.

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Szent István Campus
Turizmus - Vendéglátás Szak

R á k o s m e n t e t u r i z m u s a

Belső konzulens: dr.Szabó Lajos
egyetemi tanár

Készítette: Mackovic Martin Nikola
CP27WJ
nappali tagozat

Vidékfejlesztési és Fenntartható Gazdaság Intézet
Fenntartható Turizmus Tanszék

Gödöllő
2022.

Köszönetnyilvánítás

Köszönöm a segítséget mentoromnak prof.dr.h.c.habil Szabó Lajos geográfus, agrármérnök, az MTA Doktora és a MTA Gazdaság-és Társadalomtudományi Kar tanárának, hogy támogatott a tanulmányaim során és aki nélkül ez a dolgozat nem jöhetett volna létre.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	2
2. Szakirodalmi áttekintés	3
2.1. A turizmus rendszerelméleti megközelítése.....	3
2.2. Az Európai Unió kohéziós és területfejlesztési politikájának rövid áttekintése a turizmus, mint gazdasági ágazat perspektívájában	5
2.3. Örökség, érték és turizmus fejlesztés	6
2.4. Ökoturizmus, fenntartható turizmus, rekreációs turizmus, kulturális örökségi turizmus, természeti értékek	7
2.5. Rákos-patak ismertetése.....	8
2.6. Áttekintés, a terület gazdaságfejlesztési-, táj- és meder revitalizációs terveinek bemutatása a turisztika szempontok kiemelésével.....	11
2.6.1. Budapest közigazgatási határán belüli fejlesztések	12
2.6.2. Pécel és Szada közötti szakasz revitalizációs elképzeléseinek rövid ismertetése	15
2.6.3. Szada, Gödöllő, Isaszeg és Pécel területére elfogadott beruházási tervek	16
3. Saját vizsgálat.....	18
3.1. Szada, Gödöllő, Isaszeg és Pécel települések földrajzi-, gazdasági és kulturális bemutatása, vonzerőleltár elkészítése	18
3.2. Szada (forrásvidék)	18
3.3. Gödöllő (patakra épülő város).....	20
3.4. Isaszeg (tavak).....	25
3.5. Pécel (kúriák)	28
3.6. Történelmi kulturális örökségünk a Csörsz-árok	30
4. Kutatási célok, kutatási kérdések és hipotézisek	33
4.1. Anyag és módszer, a minta bemutatása és helyszín bemutatása.....	33
4.2. Eredmények.....	34
5. Következtetések, javaslatok	46
5.1. Következtetéseim demonstrálása:	46
5.2. Javaslataim a SWOT- analízis gyengeségei és veszélyek oldalra alapítva teszem meg	47
6. Összefoglalás.....	50
Irodalomjegyzék.....	52
Mellékletek.....	60

Lehoczky János: A vizek fohásza. Részlet: „Vándor, ki szomjadat oltod forrásom vizével, vigyázz reám! Én hűsitem arcodat forró nyári napsütésben, én frissítem fáradt testedet vándorútjaid után. Csobogásom nyugtatja zaklatott lelkedet, habjaim tánca bővíli tekintetedet. Poros gúnyádat tisztítom, egészséged őrzöm. Szépítelek, gyógyitalak, üdítetek, vidítalak.”

1 Bevezetés

Dolgozatom témája a Gödöllői-dombságban található Szada településen eredő, majd 44 km-el távolabb Budapesten a Dunába torkolló Rákos-patak medencéjében fekvő, a főváros agglomerációjának számító, Szada, Gödöllő, Isaszeg és Pécel területe. A választott vizsgálati terület, a patak 185 km² vízgyűjtő területének számító medencéjében 97 km² tesz ki (Rákosliget, 2022). E településeken és környezetükben számos turisztikai szolgáltatás, építészeti vagy környezeti látványosság, szabadidős programlehetőség található. A témát azért tartom jelentősnek, mert a vizsgált területen a mezőgazdaság, mint hagyományos ágazat visszaesett, míg a kereskedelem, az ipar és a turizmus, főként a főváros közelsége okán felértékelődött, a térség mégis képességei alatt teljesít, potenciáljai részben kihasználatlanok (Mester, 2009). Azért választottam ezt a témát mert érdeklődéssel figyelem a patak Budapesti szakaszán már évek óta zajló revitalizációs munkálatokat és a nemzetközi példákon nyugvó, ún. zöldfolyosó (MTA, 2017) megvalósítását, melyet rendkívül izgalmasnak tartok, egyúttal közlekedésem során tapasztalom a már átadott szakaszok szépségét és azt a lendületet, ahogy az emberek a területeket használatba vették. Ugyanakkor gödöllői lakosként személyes érintettség és szakmai érdeklődés által vezérelve két fő kérdésre kerestem a választ:

- A patak felső szakaszán elhelyezkedő települések (Szada, Gödöllő, Isaszeg, Pécel) rendelkeznek-e olyan természeti és kulturális vonzerővel, amely kínálati oldalt jeleníthet meg ill. társadalmi igénnyel, politikai, gazdasági és technológiai környezettel, melyek révén hatékonyan kapcsolódni tudnának a fővárosi szakasz beruházásaihoz, és a legtöbb előnyt elérni saját turisztikai fejlesztéseikhez.
- A keresleti oldalon van-e igény a szolgáltatások és attrakciók számának a növelésére, ide lehet-e csábítani rendszeres látogatókat.

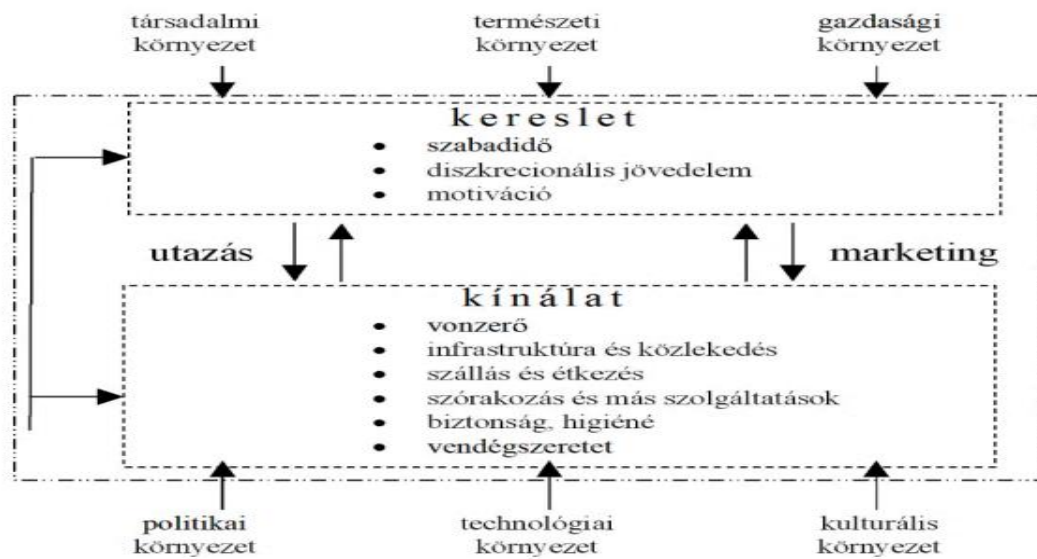
Hipotéziseimet a 4.fejezetben fogalmaztam meg. Az érintett területet személyesen bejártam, számos érintettel, érdekelttel, azaz igénybe vevővel és szolgáltatóval folytattam beszélgetéseket. A korábban nem ismert természeti vagy kulturális látványosságokat, szolgáltatásokat egyidejűleg turistaként és szakemberként is megéltem.

2 Szakirodalmi áttekintés

A szakirodalmi áttekintés elméleti háttérének megközelítésére – figyelemmel az információs társadalom egyre összetettebb technológiáira, a turizmusban fellelhető elemek sokaságának egymásra gyakorolt kölcsönhatására, valamint a nagy számú interakció összefüggésben történő elemzésének igényére – véleményem szerint - a rendszerelmélet a legalkalmasabb. A rendszerszemléletet alkalmazó menedzsmentek felismerték, hogy az elszigetelt ismeretek alapján vizsgált vagy létrehozott folyamatok jellemzően sokkal kevésbé hatékonyak, mint amikor ezeket összekapcsolják. Ma már a legkisebb, profitorientált szolgáltató sem tekinthető „szigetnek”. Működésére és fennmaradására hatással van mikro- és makró környezete, kapcsolatai kölcsönhatásokat generálnak, függőségek jönnek létre, amelyek kommunikációs kényszert hoznak létre, ami elvezet a nagy fokú koordinációs igényhez és ahhoz a pozitív felismeréshez, hogy az egész több, mint a részek összege.

2.1 A turizmus rendszerelméleti megközelítése

A turizmus az emberi tevékenység, a politika, tudomány, technika, gazdaság, kultúra és környezet egymásra gyakorolt hatásainak bonyolult rendszere. Ludwig von Bertalanffy szerint: „A rendszer egymással kölcsönhatásban álló elemek olyan együttese, amelyre bizonyos rendszertörvények alkalmazhatók. Az elem a rendszer olyan része, összetevője, amelyet az egész vizsgálat érdekében célszerű megkülönböztetni.” (L. Von Bertalanffy, 1968). A turizmus rendszere a környezethez való kapcsolódása miatt nyitott rendszer, befolyásolja a környezete, azonban maga turizmus is hatást gyakorol a környezetre, megkülönböztethetünk input és output hatásokat. A rendszerelméletű megközelítése szerint, a keresleti és kínálati oldal jól elkülöníthető, a turizmus rendszere és környezetének összetevői a kínálat és kereslet köré csoportosíthatók (1.ábra).

1. ábra: Turizmus rendszere és környezete

Forrás: (Lengyel, 2001)

Dr. Lengyel Márton a fölé és mellérendelt rendszereket az alábbi dimenziókkal ábrázolja:

- gazdasági környezet,
- társadalmi és kulturális környezet,
- politikai környezet,
- technológiai környezet,
- természeti környezet.

A turizmus rendszerének alrendszerei:

- az intézményi alrendszer,
- a turizmus alanyának alrendszere,
- turisztikai település,
- turisztikai létesítmények, illetve vállalkozások,
- idegenforgalmi szervezetek (köz-és magánjogi szervezeti formák).

A hatékony és jövedelmező tevékenységet folytató turisztikai menedzsment egyik szempontot sem hagyhatja figyelmen kívül. A tényezők egy része olyan adottság, amelyen a változtatás költségigényes beruházást jelent vagy nem is lehetséges, pl.a természeti környezet, míg a desztináció menedzsmentjének mozgásterét az ún. külső hatótényezők befolyásolják. A kereslet és a motiváció befolyásolható a reklám eszközeivel, de többnyire csak lassan és nehezen mérhető módon (Fekete, 2006)

A bevezetőben már említett, a térségben jelenleg is zajló természeti környezet revitalizációja szorosan kapcsolódik a külső hatótényezőkhöz, így azok célrendszere és a rendelkezésre álló források áttekintése elengedhetetlen a későbbi eredményes kutatáshoz.

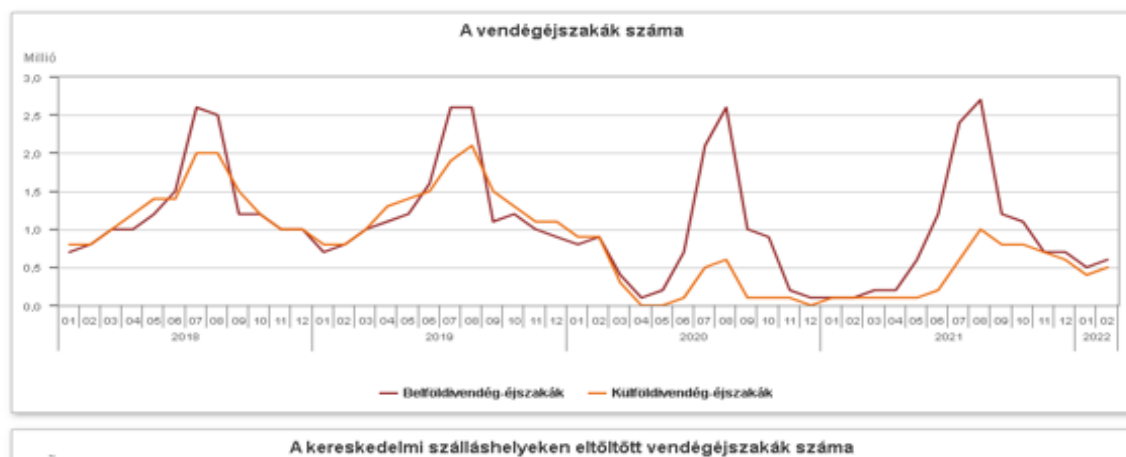
2.2 Az Európai Unió kohéziós és területfejlesztési politikájának rövid áttekintése a turizmus, mint gazdasági ágazat perspektívájában

Hazánk Uniós tagországgként az Európai Unió működéséről szóló szerződés értelmében (174. és 175.cikk) minden tevékenységének hozzá kell járulni a gazdasági, társadalmi és területi kohézióhoz, az egyes szakpolitikai tervekben megfogalmazott elvek és célkitűzések mentén, azokkal kapcsolódva. Összefoglalva mindez az jelenti, hogy beruházások és fejlesztési célok kijelölésekor, a támogatások és pályázatok elnyerése érdekében meg kell ismernünk és integrálnunk az uniós elveket, szempontrendszereket, együttműködéseket kell létrehozni. Az egyik ilyen elv, mely a turizmus, mint gazdasági ágazat szempontjából meghatározó, a policentrikus (Faragó, 2006/2.) területfejlesztési elv, mely a versenyképesség növelését és a fenntartható fejlődést hivatott biztosítani. A policentrikus területfejlesztési szerkezet formálódása előnyöket hordozhat a vizsgált térség számára, az agglomerációs gyűrűn belüli városok központi pozíciójának megerősödését jelentheti, mely folyamat által a budapesti agglomeráció nemzetközi és hazai csomóponti szerepe (közlekedés, oktatás, gazdaság) felértékelődhet.

Budapest metropoliszként az ország nagy vonzerőjű turisztikai fókusza úgy belföldön, mint külföldön egyaránt, óriási jelentőséggel képes meghatározni az ország és az agglomeráció gazdasági, turisztikai fejlődését. Budapest az elmúlt évtizedben az erőforrások begyűjtésében jelenős eredményeket ért el. 2010 óta évről évre rekordokat döntve dinamikus növekedést produkál a nemzetközi és a hazai vendégforgalomban egyaránt (MTÜ, 2019). A kulturális intézmények, turisztikai attrakciók és széles körű szolgáltatások jelentős koncentrációja Budapestet a magyar turizmus központjává tette (2.ábra).

A policentrikus modellben Budapest elhelyezkedéséből, kapcsolatai, adottságai alapján gazdasági és innovációs szempontból *kapuváros és egyben közvetítő híd* is, azaz míg „kapuként” a kívülről gyűjtött erőforrásokat a város fogadja, a „híd” szerep feltételezi, hogy a pozitív, fejlesztő hatásokat képes környezete felé továbbítani. A „kapu” és a „híd” funkció egyaránt tekinthető nemzetközi és országos funkciónak (Barta, 2002).

2. ábra: Kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma 2019-2022 január

Forrás: (KSH, 2022)

2.3 Örökség, érték és turizmus fejlesztés

Az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) regionális és helyi szinten támogatja a turizmus versenyképességét, fenntarthatóságát és minőségét. A turizmust alapvető tételként úgy határozza meg, hogy az szoros kapcsolatban áll a természeti, történelmi és kulturális értékek használatával, mindezek fejlesztésével, továbbá kapcsolódik a termékek és szolgáltatások fejlesztéséhez, az innovációhoz és sokszínűséghez. A Bizottság megjelentetett egy tematikus útmutatót a turisztikai beruházásokhoz, melyben a lefektetett szempontrendszer mellett jó példaként említi az intelligens specializációra vonatkozó stratégiában a turizmusban a szolgáltatások és üzleti modellek innovációját, például első sorban a versenyképes piaci rések, mint az ökoturizmus és az időseknek nyújtott turisztikai szolgáltatások fejlesztését emeli ki. Kiemeli továbbá a márkafejlesztést, a nagyobb piaci szegmensek elérését célzó turisztikai értékláncok korszerűsítését, a turisztikai tevékenység változatosságának erősítését, annak érdekében, hogy csökkenjen a szezonális negatív hatása (Európai Unió Bizottsága, 2020).

Mivel az ökoturizmus a keresleti oldalon is egyre erősödő szempont, rövid áttekintését szükségesnek vélem.

2.4 Ökoturizmus, fenntartható turizmus, rekreációs turizmus, kulturális örökségi turizmus, természeti értékek

Napjainkban az egyik legfontosabb szempont a fenntarthatóság, a természeti és kulturális értékek megőrzése, a környezettudatosság, az egészséges életmód és környezet megőrzése, mely a szabadidős utazásokat is befolyásolja. Ez a fajta tudatosság megmutatkozik a keresleti oldalon a vendégek attitűdjében és a kínálati oldalon egyaránt. Gyakran találkozhatunk az ökoturizmus, zöldszturizmus, környezettudatos turizmus, fenntartható turizmus, természetalapú turizmus fogalmakkal, azt tapasztalhatjuk, hogy növekszik azon szolgáltatók száma, akik az utazók igényeire reagálva, igyekeznek „öko” szolgáltatásokat kínálni.

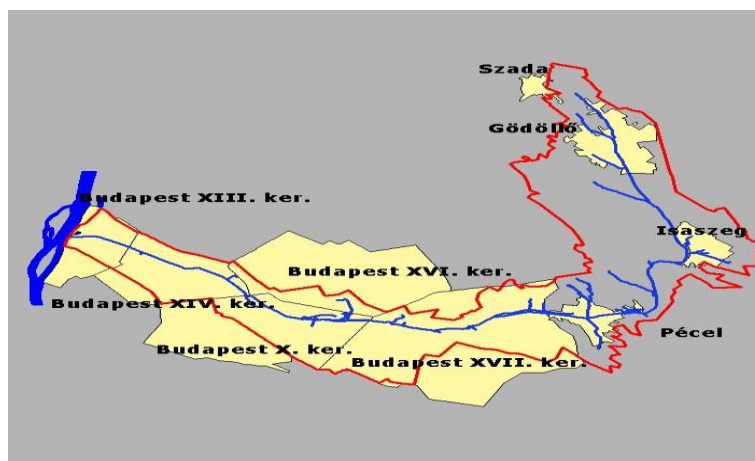
Azok számára, akik törődnek a környezettel, a *felelősségteljes utazás* (Harmónium Egyesület, 2017) az egyik módja annak, hogy rövidebb szabadidős utazásukat oly módon tervezzék meg, hogy az minél egyszerűbb legyen, minél kisebb hatást gyakoroljon a természetre, ezzel is csökkentve az *ökológiai lábnyomot* (Rees, William; Wackernagel, Mathis, 1996). A Turisztikai Világszervezet (World Tourism Organization, UNWTO) az ökoturizmus jellemzői:

- ✓ A turizmus minden azon, természeti erőforrásokon alapuló formája, ahol a turisták fő motivációja a természet, illetve a természet közeli kultúrák megfigyelése és megóvása.
- ✓ Oktatás és a jelenségek értelmezése is kapcsolódik hozzá.
- ✓ Általában – de nem kizárólagosan – kis csoportok számára szervezett, helyi vállalkozásokra épükl.
- ✓ Minimalizálja a természeti és a társadalmi-kulturális környezetre irányuló negatív hatásokat.
- ✓ Támogatja a természet védelmét a következők révén:
  - gazdasági hasznot hajt a természeti környezet megőrzésével foglalkozó fogadó közösségek, szervezetek és hatóságok számára,
  - a helyi közösségek számára alternatív foglalkoztatási és bevételi lehetőségeket teremt,
  - a természeti és kulturális értékek megőrzésének szükségességét tudatosítja, mind a helyi lakosság, mind pedig a turisták körében (Sulyok, 2013).

Az ökoturizmus, mint fogalom, az 1980-as években jelent meg és az elmúlt évtizedekben sokfajta megfogalmazása vált ismertté, többször átgondolták a fogalmat, szűkebb (ún.hard) és a tágabb értelemben vett, (ún.soft) jellemzők szerint csoportosították. Ahhoz azonban, hogy ne csak természetjárásra és az épített környezet megtekintésére korlátozódjon, hanem teljesítse mind a négy kritériumot, fontos meghatározni, azokat a komponenseket és területi adottságokat, azaz a vonzerőleltárt (Fekete, 2006), amellyel a karakteres arculat kialakítása elérhető, azaz a hely-specifikus termékek kidolgozása, programcsomagok létrehozása, a terület fejlesztése, a reális fejlesztési lehetőségek feltárása. Mindez munkalehetőséget teremtve, a lakosság helyben maradását szolgálhatja, természeti és kulturális értékeink megőrzése mellett. Kutatási munkám hangsúlyos része a vizsgált terület vonzerőleltárának elkészítése, melyet a 3 fejezetben mutatok be.

2.5 Rákos-patak ismertetése

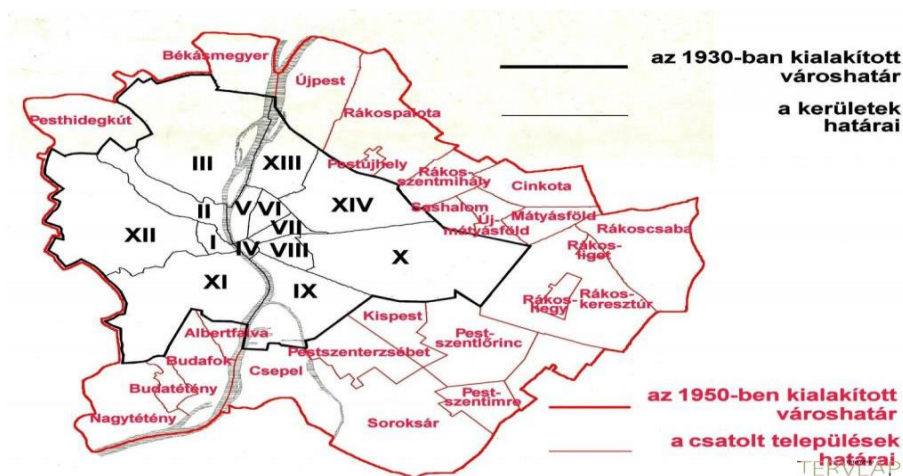
A szakirodalom elméleti és fejlesztéspolitikai áttekintését követően, a már lezárult és a jelenleg még zajló revitalizációs folyamatok jobb áttekinthetősége és kutató munkám ezekhez történő csatlakozási-hatásvizsgálata érdekében, célszerűnek érzem a terület részletes bemutatását. A Gödöllői-dombságban eredő Rákos-patak a Duna vízgyűjtő magyarországi szakaszának egyik bal parti mellékveze (3.ábra).

3. ábra: A Rákos-patak útvonala vízgyűjtő

Forrás: (Rákoscaba, Rákos-patak útvonala, vízgyűjtő területe, 2013)

Útja: Az átlagban 1-3 méter széles patak Szada határában, a Margita hegy tövében ered. Gödöllő városában az egyik mellékágával, a Fiók-Rákos-patakkal ömlik össze. Isaszegen és Pécelen áthaladva lép be Budapest területére a XVII. kerületben (Rákoscsaba, Rákoscsaba-Újtelep, Rákoskert, Rákoshegy, Rákoskeresztúr, Rákosliget). Rákosmentét elhagyva a X. (Felsőrákos), XIV. (Alsórákos), és a XIII. kerületen átcsobogva ömlik végül a Dagályfürdő északi vége mellett a Dunába. Több kisebb ér is táplálja útja közben (Wikipédia, Rákos patak, 2022). A Budapesti szakaszon az útjába eső települések a patakról lettek elnevezve, majd megőrizték nevükben, a későbbiekben az azokból kivált, a patakkal már nem érintkező település részek is, pl.XV. Rákospalota, XVI. Rákosszentmihály (4.ábra).

4. ábra: Rákos nevű települések

Forrás: (Rákoscsaba, Rákos nevű települések, 2013)

A patak története: Bél Mátyás szerint a szarmata összejövétel, gyülekezés szóból ered a Rákos-patak neve. Véleménye szerint a magyarok a szarmatáktól tanulták el a nyílttéri gyűlések tartásának szokását. A tudományos megfogalmazás szerint a patak a nevét a régen benne élő rákokról kapta, melyek a középkori leírások szerint a patak forrásánál éltek. Rákot ma már sajnos nem, viszont számos egyéb élőlényt megtalálhatunk a patak vizében ma is (Mizuglónk, 2017). A patak nevének első említése 1061-ből származik a zselicszenjakabi apátság alapítólevelében a monostor birtokainak felsorolásában. 1277 és 1540 között Rákosmezején több országgyűlést is tartottak, ami valahol a patak partján terült el. A rákosi rétek is nagy jelentőségűek, hiszen a terület kaszálásra, legeltetésre és az állatok itatására is kiválóan alkalmas volt. A Rákoscsaba – Pécel- Isaszeg közti szakaszon több halastó is működött, ezen felül vízimalmok is üzemeltek. Ezekről az első említések egy 14. századi oklevélben voltak fellelhetőek.

Rákoscaba és Rákoskeresztúr között a felduzzasztott patak mocsaras területeket táplált, melyeket a 18. században lecsapoltak, majd elkezdődött a patak szabályozása. A 19. században Pest város vezetése elhatározta, hogy a patak vizével fogják táplálni az akkor posványos, lápos, kellemetlen szagú Városligeti-tavat. Az 1896-os milleniumi ünnepségre ezt megvalósították.

A patak szabályozása: A pesti határban levő szakaszán, a 18. században történtek az első szabályozási munkálatok, lecsapolások, felmérések. Egy pest megyei mérnök, Balla Antal javaslata volt a meder kiszélesítése, illetve egy nagyobb csatorna építésének segítségével gondolta a mocsarak vizét a Dunába vezetni. Ekkor már a töltés építési munkálatok zajlottak. A szabályozás az áradások okozta vízkárok miatt vált szükségessé. A 20. század elején Rákosi hajóztató csatorna terv is létezett, de megvalósításába soha nem kezdtek bele. 1925-ben fogtak hozzá a patak mintegy 3 kilométeres, pesti szakaszának a rendezéséhez, amely munkálatok öt évig tartottak. Új, betonlapokkal kirakott medret ástak. Nagy technikai bravúrnak számított, hogy a Rákosrendező pályaudvar alatt vezették át a patakot. A fővárosi szakasz teljes kiépítése 1941 nyarán indult meg (Oross, 2003). A patak beton medre fennsíkján sok helyütt jelenleg is sétáló, kerékpározó lehetőséget adó útszakasz van. Rákosfalvától ezen úton történik a kutyasétáltatás.

Flóra: megtalálható a mandulalevelű fűz, a fekete ribiszke, a vörös ribiszke, a gyíkhagyma, a palkafélék, rostostövű sás, lápi sás, zombéksás, bugás sás, villás sás, a vidrafű, ill. a lápi pitypang (Wikipédia, Rákos-patak (Duna), 2022).

Fauna: a patakban a következő halfajok találhatók meg: bodorka, amur, dévérkeszeg, ponty, ezüstkárász, kínai razbóra, réti csík, vágó csík, törpeharcsa, naphal és a fenékjáró küllő.

Szendőfi Balázs halkutató és dokumentumfilm-rendező tudta igazolni a 2000-es években, hogy a Rákos-patakban ismét van élet és természetes revitalizáció történt a közelmúltban. 2019-ben 28, 2020-ban már 40 különböző halfaj került regisztrálásra, közöttük a legnagyobb tömegben jelen levő fokozottan védett fenékjáró küllő és vágó csík mellett szép számmal akad sujtásos küsz és szivárványos ökle is a kutatómunka során (Szendőfi, 2020).

Madarak közül megtalálhatók a rendszeresen itt áttelelő hegyi billegetők. A patak télen nem fagy be, nyáron se szárad ki, és így egész évben ivási és fürdési lehetőséget biztosít számtalan madár részére.

Megfigyelt madárfajok: füst- és molnárfecskék, barázdabillegető is, vörös vércse, karvaly, gatyás ölyv, kabasólyom, erdei szalonka, jégmadár, havasi pityer, hegyi billegető, kerti rozsdafarkú, cigánycsuk, rozsdás csuk. Vonulók: légykapó, füzikék és poszáták (Kóta, 2001).

2.6 Áttekintés, a terület gazdaságfejlesztési-, táj- és meder revitalizációs terveinek bemutatása a turisztika szempontok kiemelésével

Az ország és térségei, azon belül pedig Budapest agglomerációs gyűrűjének kiegyensúlyozott, együttműködő területi fejlődése, továbbá a régiós fejlesztési célok összehangolása érdekében az Országgyűlés – figyelemmel az Európai Unió regionális politikájára – megalkotta a 1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről. A felhívott törvény rendelkezett a Budapesti Agglomerációs Tanács létrehozásáról (BAFT), mely 2005 májusában kezdte meg működését. A Tanács által elfogadott fejlesztési forgatókönyv fektette le a metropolisz-tér (budapesti agglomeráció) egészének policentrikussá fejlesztési elvét, a funkcionális és minőségi megújítási szándékot a tér egyfajta hierarchikus újjászervezése útján, a gazdaságfejlesztés és életminőség fejlesztés, mint párhuzamos fontosságú célok szem előtt tartásával (Mester, 2009).

A jelenleg is hatályos törvény, több módosítását követően keletkezett a 2019 május 15-től hatályos Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve (Országgyűlés, 2019), mely ágazati dokumentumai között a gazdaságfejlesztés cselekvési terv és kiemelt program terv is helyett kapott. A program egyik kiemelt célcsoportja a térség lakossága és a turisták, elemei pedig a kerékpárút-hálózat ütemezett megvalósítása (kerékpárutak, kapcsolódó infrastruktúra, közvetlenül kapcsolódó zöldsáv), a Rákos-patak revitalizációja. A budapesti agglomeráció teljes területén összefüggő kerékpárút-hálózat megvalósítása és üzemeltetése részben az EUROVELO program, részben pedig az az ismeret, hogy Budapest további potenciális 1,8 millió lakos kerékpáros turisztikai kiinduló pontja is. A program megvalósulásával a térségbe látogató turisták biztonságos körülmények között kereshetik majd fel a térség turisztikai látnivalóit (BAFT, 2007) mely egyben a főváros első zöldfolyosója lesz.

Számos revíziót és módosítást követően a Budapesti Corvinus Egyetem (BCE) készítette el az ökoszisztéma-szolgáltatásokon alapuló, ökoturizmus–fejlesztési irányelveket tartalmazó dokumentumot, amely 2021 áprilisában került véglegesítésre (Budapesti Corvinus Egyetem, 2021). Szintén a BCE felelős a magyar projektterület, a Rákos-patak ökoturizmus–fejlesztési stratégiájának kidolgozásáért is az EcoVeloTour program keretében (Turizmus, 2020). A stratégia készítőinek várakozása szerint a Rákos-patak mentén tervezett Ecovelo útvonal nagy lehetőséget fog teremteni a szabadidős és kerékpáros turizmus számára. A kerékpárút a Duna torkolatától Pécelig, mintegy 21 km hosszan fog elkészülni.

2.6.1 Budapest közigazgatási határán belüli fejlesztések

A patak meder revitalizációja a fenti tervekkel párhuzamosan halad. A dolgozatomban vizsgált terület a budapesti agglomeráció keleti szektorában Pécel és Szada közötti szakasz, azonban a teljes képalkotás érdekében röviden bemutatom a Pécel-Angyalföld közötti, budapesti szakasz jövőkép és célrendszer szcenárióit is (5. és 6. ábra).

A meder beton teknőjének elbontásával visszaállítanák az 1970-es éveket megelőző természetes állapotot, ahol az lehetséges, ahol nem ott művi revitalizációs alkalmazások valósíthatók meg. A Rákos-patak budapesti szakaszának meder és ártér revitalizációjának vizsgálata az 1990-es években elkezdődött, megvalósítása érdekében több terv is keletkezett.

Általánosságban a célrendszer a következő három, jól elhatárolható csoport köré épül:

1. természetmegőrzés, ökológiai kapcsolatok fejlesztése,
2. városszerkezeti tengely erősítése, rekreációs fejlesztések, turisztikai integráció,
3. fenntartható vízgazdálkodás, árvízvédelem.

A jövőkép elemei:

- szemléletformálás,
- zöldfelületi intenzitás növekedése,
- biodiverzitás növekedése,
- árvízbiztonság, vízminőség javulás, helyi klíma javulása,
- utazási idő optimalizálása,
- barnamezős területek helyzetbehozása,
- rekreáció,
- turisztikai potenciál növelése:
  - Rákos-patak lovagló útvonal kijelölése:

- térségi túra útvonal létesítése,
  - Pest megyei lovardák és turisztikai desztinációk összekapcsolása,
  - lovas turisztikai központ kialakítása, lovas turizmus fejlesztése a térségben.
- Rákos-patak menti összefüggő kerékpáros hálózat létrehozása:
    - közlekedés,
    - rekreációs és turisztikai célú kerékpározás,
    - kerékpárút folytatásának lehetősége a Gödöllői-dombság (Pécel, Isaszeg, Gödöllő, Szada) és a Duna összeköttetését biztosítja, ökoturisztikai folyosó létrehozatalával.

A „Rákos-patak menti ökoturisztikai folyosó” projekt Budapest első zöldútja¹, amely Péceltől a Duna Arénáig fog tartani, és amelynek eredményeképpen a revitalizált patakmeder mentén egy 23 km hosszú, a Duna régiót átszelő Eurovelo nemzetközi kerékpárúthoz kapcsolódó kerékpárút, park, rekreációs terület, vízparti pihenők (1.kép), akadálymentesített gyaloglóút, tanösvény, közkert, sportterület, lovas útvonal és központ, sőt, erdőterület is létrejön.

1. kép: Elkészült vízparti stég és kilátóterasz, 13.ker.Hajdú utca

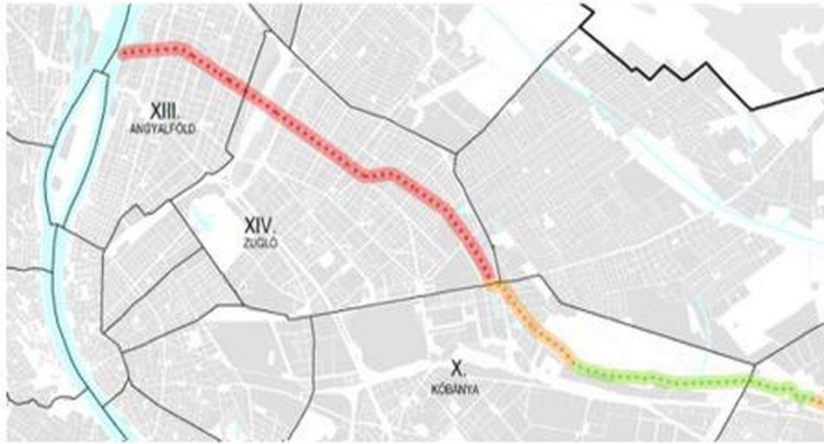
Forrás: (Funzinebudapest, 2021)

¹ A Közép-és Kelet európai zöldutak deklarációja szerint, „olyan többfunkciós útvonalak, melyeket a gyalog, lovon, kerékpáron, illetve más motormentes módon közlekedő vagy túrázó emberek számára hoznak létre. fajtájuk szerint lehetnek zöldfolyosók, történelmi és kereskedelmi útvonalak, folyók vagy vasutak mentén haladó ösvények, vízi utak (Suklyok, Judit; Magyar, Zsuzsanna;, 2014)

Az alábbi, 5.ábra a területi célokat mutatja be:

1. Városias patakrevitalizáció
2. Természetközeli patakrevitalizáció
3. Természetmegőrzés, -helyreállítás, -bemutás

5. ábra: Területi célok

Forrás: (Fővárosi Közgyűlés, 2017)

Az alábbi, 6.ábra az egyes szakaszokon tervezett turisztikai attrakciókat mutatja be:

6. ábra: Rákospatak egyes szakaszaira tervezett turisztikai attrakciók

Forrás: (Fővárosi Közgyűlés, 2017)

2.6.2 Pécel és Szada közötti szakasz revitalizációs elképzeléseinek rövid ismertetése

A vízgyűjtő terület revitalizációja több évtizedes igénye a patak menti településeknek. 2003-ban alakult meg Szadán a Rákosmente Vízgyűjtő-területi Szövetség Pécel, Isaszeg és Gödöllő önkormányzatainak együttműködési szándéknyilatkozatával abból a célból, hogy elősegítse a patak vízgyűjtő terület újjáélesztését (Hosszúréti-patak, 2014). Sajnálatos módon ez a kezdeményezés elhalt.

Később, a budapesti agglomeráció keleti szektorában a Rákos-patak vízgyűjtő területének tájrevitalizáció lehetőségeinek vizsgálatát a Szent István Egyetemen Pinke Zsolt folytatta városökológiai programjában. Vizsgálatai szerint az érintett települések lakossága az életminőségének a javulását várja a környezet állapotának a javulásától és a turisztikai infrastruktúra fejlesztésétől. Vizsgálatai elsősorban azokra a funkciókra és helyszínekre terjedtek ki, melyek a helyi lakosság számára szimbolikus jelentőséggel bírnak, közösségi érdeket szolgálnak, kulturális- és természeti értékei között kapcsolat feltételezhető, megfelelő fejlesztést követően jelentős turisztikai vonzerőt képviselhetnek és illeszkednek a települések fejlődési elképzeléseikhez, továbbá a mikro regionális fejlesztési stratégiába (Pinke, Öszefoglaló).

A készülő kerékpárútra, mint fontos infrastruktúra alapra tekintett. Három alprogramba foglalta koncepciój javaslatait:

1. számú alprogram: Isaszegi örökségi tanösvény
  - a. az elképzelés szerint a Rákos-patak partján és a történeti városmagban, a kerékpárút és a tanösvény összekapcsolódnak, azonos nyomvonalon haladnak. A tanösvény koncepciójában az ökoturisztika, az örökségvédelem, a közlekedési infrastruktúra fejlesztés és a települési arculat fejlesztés kapcsolódnak.
  - b. Tájélmúzeum (Pinke, 1.számú alprogram, 2011).
2. számú alprogram: Pécel-Várhegy bronzkori földvár, Négyszögletű Kerekerdő közösségi tér (Pinke, Zs. - Rác T.Á.- Siklódi Cs. - Szabó B., 2012)
3. számú alprogram: Budapest-Városliget Gödöllő-Királyi Kastély kerékpárút nyomvonal (Pinke, 3.számú alprogram, dátum nélk.).

Kitartó és elkötelezett munkásságának, mely az ökoszisztéma és a településgazdálkodás közötti érdekharmónia fenntartását mindig szem előtt tartotta, eredménye a 3 alprogramba foglalt koncepciój javaslat.

2.6.3 Szada, Gödöllő, Isaszeg és Pécel területére elfogadott beruházási tervek

A Rákos-patak völgye Pest megyei szakaszának megújítására vonatkozó, a Pénzügyminiszter felé benyújtandó, egyedi támogatási kérelmet Pest Megye Önkormányzatának Közgyűlése a 36/2021.(06.14.) PMÖ sz. határozatában hagyta jóvá. A kérelem benyújtásához szükséges a Konzorciumi megállapodások módosítása – Gödöllő, Pécel, Isaszeg és Szada városok Önkormányzatai között – egyebek között, hogy a működtetést a települési önkormányzatok biztosítsák, a kérelem megfelelési feltételeinek eleme. A beruházás szükségességéről szóló indokolás tartalmazza a már évtizedek óta fennálló rossz környezeti állapotokat, az elhanyagolt, lerombolt műtárgyakat, a települések területéhez szervesen nem kapcsolódó, funkcióhiányos mivoltot.

A szadai projektem megvalósításával a Rákos-patak forrása környezetének (a forrás és a patakmeder érintése nélküli) rendezése fog megtörténni, amelynek részét képezi a meglévő záportározó kitisztítása, az elburjánzott növényzet eltakarítása, a tájba illő fa- és cserjefajok ültetése, erdei bútorkészlet telepítése, tájékoztató táblák elhelyezése, valamint a forrás megközelítésének javítása érdekében az ingatlan kapujától az ingatlanon átvezető, közel a patakmederig tartó stabilizált út kialakítása, amely zúzottkő burkolatot kap.

A gödöllői projektem az Alsópark komplex fejlesztésének, infrastruktúra és vízrendezésének első ütemeként valósul meg. A projektrész magába foglalja a főmeder jelenleg kiépített, mesterséges burkolatú részeinek bontását, a természetközeli, attraktív, 2 spirálszerű mederrendezést, mederstabilizálást, a duzzasztott mellékág és wetland² kialakítását. A fejlesztés keretében a patak átalakított mederszakasza feletti közlekedést biztosító, természetközeli anyagokból készülő két új gyalogos híd kerül telepítésre és megtörténik az átalakított szakasz környezetrendezése.

Az isaszegi projektem kivitelezése során a vasúti felüljáró előtti patakszakasz kíméletes tisztítása a növényzetből és iszapból összeállt felesleges hordalékanyag eltávolításával valósul meg, illetve pallójárda, tájékoztató táblák és madármegfigyelő magasles, esőbeállók, valamint egy gyalogos híd kiépítésével a Rákospatak természeti értékeinek bemutatására alkalmas tanösvény kerül kialakításra.

---

² A „wetland” tág értelemben a földfelszínnek azt a zónáját jelenti, amely a felszín alatt kb. 15 cm mélységig vízzel telített talajtól a felszín feletti kb. 60 cm vízmélységű nádasokig terjed (a savanyú réttől a nádas mocsárig) (KTM 1996). Wetlandek jelentős esztétikai értéket képviselnek, felhasználhatók pihenőterület (pl. horgászto, park, turistacentrum, stb.) kialakítására, életteret jelentenek sokféle növény- és állatfaj számára (Németh, 2004).

A péceli projekt keretében a földrészús partoldalon lépcsőzetes teraszok, a környezetbe illeszkedő ülőfelületek kialakításával, rövid sétány kijelölésével és megfelelő burkolásával, a patakpart jelenleg elhanyagolt növényzetének rendezésével (fák, dísznövények telepítése) a Piac tér megújulásához illeszkedő patakparti közösségi tér kerül létrehozásra (36/2021.(06.14.)PMÖ határozat A Rákos-patak menti fejlesztésekre vonatkozó támogatási kérelem benyújtásával kapcsolatos döntések, 2021).

A beruházási költségek fedezete Pest megye Területfejlesztési Konceptiója 2014–2030 és Pest megye Területfejlesztési Programja 2014–2020 megvalósításához nyújtandó célzott pénzügyi támogatás felhasználásának feltételrendszeréről szóló 1517/2016. (IX. 23.) Korm. határozat alapján a Kormány által Pest megye célzott fejlesztésére biztosított forrás. Az üzembehelyezés várható időpontja 2022. IV. negyedév.

A projekt eredményeképpen helyreállításra kerül a patak-meder állapota, felújításra vagy létrehozásra kerülnek a szükséges műtárgyak, mindez környezetileg fenntartható módon valósul meg - úgy, hogy a patak öntisztuló képessége helyreálljon, a villámárvizek hatása mérséklődjön, a vízvisszatartási képesség növekedjen. Cél, hogy a projekt a Rákos-völgy fejlesztésének központi tényezőjévé tegye a patak és a települések ökológiai szemléletű összekapcsolását, a természetközeli értékek bemutatathatóvá tételét.

Közvetlen hatások:

- ✓ Szadán megközelíthetővé válik a Rákos-patak forrásának környezete,
- ✓ Gödöllő, Alsópark teljes revitalizációjához kapcsolódva a város természeti és épített környezetéhez méltó patak-szakasz kerül kialakításra,
- ✓ Isaszegen a Rákos-patak természeti értékei láthatóvá-, a helyi lakosság és egyéb látogatók számára is bemutatathatóvá, vonzóvá válnak,
- ✓ Pécelen a Rákos-patakot bevonva a város térszerkezetébe, funkcióval rendelkező közösségi tér és vonzó patakszakasz kerül kialakításra.

Közvetett hatások:

- A Szadán, Gödöllőn, Isaszegen és Pécelen végrehajtott projektek hozzájárulnak a térségi rekreációs és szolgáltatási rendszer kiépüléséhez,
- a Budapest közelségére, a közös hagyományokra és a természet közeli értékekre építő térségi rekreációs potenciál erősítéséhez,
- a budapesti szakasszal együtt egy országos jelentőségű komplex rekreációs (zöldfolyosó) térség kialakulásához.

3 Saját vizsgálat

3.1 Szada, Gödöllő, Isaszeg és Pécel települések földrajzi-, gazdasági és kulturális bemutatása, vonzerőleltár elkészítése

A természeti adottságok alapvetően határozzák meg egy terület turisztikai potenciálját. A természeti adottságokhoz szervesen csatlakoznak az egyéb művi (kulturális, szakrális, rekreációs, ismeretterjesztő jellegű stb.) adottságok, melyek elengedhetetlenek az idegenforgalom fogadásához. Ugyanakkor mindezek megléte továbbra is csak potenciális lehetőséget képez, a tényleges vonzerővé az egyéb tényezők (gazdasági, közlekedés, infrastruktúra, férőhely stb.) megfelelően összehangolt kapcsolatrendszere révén válnak. (Fekete, 2006)

3.2 Szada (forrásvidék)

Lakosság: 4918 fő (2015)

Régió: Közép-Magyarország, Pest megye, Gödöllői kistérség

Elhelyezkedése: Szada nagyközség a Gödöllői-dombságban, a Gödöllőt Váccal összekötő főút mentén, Gödöllő és Veresegyház között helyezkedik el. A település a Gödöllői járáshoz tartozik.

Közlekedés: Szada megközelíthető autóval Gödöllőről a Dózsa György úton, Veresegyházról a Szadai utat használva. Ezenfelül menetrendszerinti buszjáratokkal Gödöllőről, Veresegyházról, Erdőkertesről és Órbottyánból is. Annakidején még vasútvonal is működött, mára viszont ennek már csak az emléktábla és a felújított váltó a maradványa. Autópályáról az M3-as és az M31-es gyorsforgalmi útról érhető el.

Infrastruktúra: valamennyi közművel teljes mértékben ellátott, a belső úthálózat szilárd burkolattal ellátása és a csapadékvíz elvezető rendszer fejlesztése folyamatos.

Ipar: 1998-óta az Ipari Parkban koncentrálódik, megtalálhatók a logisztikai szolgáltatások a gyártó kapacitások széles spektruma (kerámia üzem, élelmiszeripar, fólia gyártás, precíziós fémmegmunkálás stb.).

Története: Egyesek szerint a Szada elnevezés a finnugor nyelvből származik, jelentése valaminek a szája, bejárata. Mások szerint szláv eredetű, ebben értelmezése: gyümölcsöskert. A település határában ered a Rákos-patak. Első írásos emléke 1325-ös oklevélből van, amely I. Lajos királyhoz köthető, aki Szadát és Gödöllőt Poháros Péternek adományozta. A török és a német uralom hányatatott évszázadai után, Mária Terézia alatt viszonylagos béke következett be, így Szada is fejlődésnek indult. Az 1715-ös összeírás szerint a faluban 35 jobbágyot és 6 zsellért írtak össze, akik mind magyarok voltak. A római katolikus templom 1794-ben épült. A Grassalkovich család 1810 körül a faluban építette a kúriát, amelyet később a Pejacsevich, majd a Bánó család birtokolt. A református templom 1928-ban épült a főút mellett. A II. világháború végén a Szovjet hadsereg elfoglalta Szadát. Az elesett katonákat a katolikus templom temetőjében tömegsírhoz helyezték, majd később Gödöllőre az emlékmű alá temették. A 19. század végén Óbuda, Pest és Buda egyesítéséből létrejött Budapest ipari munkásságának részéről hatalmas kereslet jelent meg a mezőgazdasági termények iránt, melynek eredményeképpen a zöldségek és gyümölcsök termőterülete egy-két évtized alatt a többszörösére növekedett (Sipos, 2002). Kialakult egy sajátos szadai szokás, mely szerint a telkek végében, az utcákra kilógó diófákat ültettek, amelyeknek nem csak haszna volt, de a nyári nagy hőségekben hűs árnyékot tartottak (Szabó, L. és tsai., 2011).

Látnivalók, nevezetességek, épített műemlékek: *Várdomb, Földvár*: a 13. században még bizonyosan állott, a Zada család birtoka volt, jelenleg helyét emlékkő jelzi. *Csörsz árka*: az egykori római sáncrendszer maradványai itt is több helyen megtalálhatók. *Református templom*: 1928-ban épült, egy régi fatemplom helyén. *Római katolikus templom*: Késő-barokk stílusú, oltárképét – Krisztus keresztelése – Than Mór festette. *Grassalkovich-Pejacsevich kúria*: 1820 körül emelték, ez az épület a mai Faluház. *Székel Bertalan emlékház*: korai szecessziós stílusban épült 1888-ban, Schulek Frigyes tervei alapján. *Székel Bertalan síremlék (2.kép)*: 19. századi jeles történelmi festőnk, nemzeti romantikánk fő képviselője mellszobrát a régi református temetőben 1910-ben állították fel: A mellszobor tanítványának, Bory Jenőnek az alkotását dicséri. *Rudnyánszky kúria*: 1864 körül épült, később a Vécsey családhoz került. *Hősi emlékmű*: 1937-ben emelték az I. világháborúban meghalt hősök emlékére. *Turul, az Életfa*: az ősi hitvilághoz kapcsolódó alkotás, melyet 2000-ben állítottak fel, valamint a *Hősök emlékezet*. Mindkét emlékmű Kun Éva alkotása. *Margita-hegy*: a Gödöllői-dombság legmagasabb pontja, tetején kilátóval (geodéziai toronnyal). Az 1995-ben alapított *Margita 344,2 Turisztikai és Sportegyesület* számos verseny szervezője, a Gödöllő környékén meghonosított túrázás, legnagyobb tömegeket

megmozgató teljesítménytúra szervezője (Margita 344, 1995), *Szadai községi piac (3.kép)*: termelői áruk, rendezvények helyszíne, közösségi tér. *Páskom (páskum)*: szó közös használatú legelő régi megnevezése, jelenleg a helyi élővilág tárházaként tekintünk rá. *Szadai szafari park*: 2020-ban nyitotta meg kapuit és azonnal hatalmas érdeklődésnek örvendett, hamar kinőtte magát, ezért a hely nem volt már megfelelő, így új helyszínre költözött, ahol immár 30 hektáros területen fekszik.

Rendezvények, események: május 8: Székely Bertalan napok. Szeptember utolsó hétvégéje: Szadai Szüret.

2. kép: Székely Bertalan emlékmű, Szada

3. kép: Piac, Szada

Forrás: (Pest Megyei Önkormányzati Hivatal)
Önkormányzat, 2021)

Forrás: (Szada Nagyközség

3.3 Gödöllő (patakra épülő város)

Lakosság: 32.408 fő (2017)

Régió: Közép-Magyarország, Pest megye, Gödöllői kistérség központja.

Elhelyezkedése: Gödöllő (szlovákul: Jedľovo, németül: Getterle) város Pest megyében, 30km-re Budapesttől, a Rákos-patak völgyében helyezkedik el, maga a patak keresztül folyik a városon, a Gödöllői járás központja. Gödöllő több mint 650 éve település, közel 50 éve város. Erzsébet királyné kedvenc magyarországi tartózkodási helye. Címerében a gyermekeit saját vérével tápláló pelikánmadár látható, a megújulást szimbolizálja.

Közlekedés: közlekedési csomópont, vonattal a felújított Miskolc-Budapest és Hatvan-Budapest vonalon érkezhünk, HÉV-en a Gödöllő-Örs vezér tere vonal köti össze a fővárossal, a Volán számos átmenő forgalommal, több helyközi- és helyi járattal biztosítja a közúti közlekedés. Autópályán az M3-as és az M31-es utakon közelíthető meg. Gödöllőn van sportrepülőtér, amely Gödöllő Város Önkormányzatának tulajdonában áll. Jelenleg a Sky Escourt Hungary Aero Club üzemelteti. A város vezetése készített egy fejlesztési tervet (sport és üzleti célú fejlesztést kitűzve, amely egyben alkalmas 5,7 tonna és 10-20 személyes könnyű üzleti motoros gépek kiszolgálására. Sajnos az eddig kiírt pályázatok eredménytelenül zárultak (Wikipédia, Gödöllői repülőtér, 2021). Liszt Ferenc repülőtér (25 km.)

Infrastruktúra: teljes közműellátottság, a belső úthálózat szilárd burkolattal van ellátva, csapadékvíz elvezető rendszerrel rendelkezik. Van kerékpár útvonal és hozzá kapcsolódó létesítmények, mely folyamatos fejlesztés alatt áll.

Ipar: ipari park létesült, mely folyamatos bővítés alatt áll. Jellemzők az ipari üzemek, szolgáltatások, logisztikai cégek.

Története: Gödöllő történetének két nagy korszaka a Grassalkovich Antal nevéhez fűződő 18. századi barokk felvirágzás és a kiegyezéstől az első világháború végéig terjedő öt évtized. Gödöllőt először 1349-ben említi meg I. Lajos király egy adománylevelében, 1405-ben már Zsigmond király tulajdona, 1441-től a Rozgonyi-csalás birtoka. A török hódoltság idején teljesen elpusztult, később többször gazdát cserélt, újra népesült (Wikipédia, Gödöllő, 2022). A 18. század elején Grassalkovich Antal virágzó munkásságának köszönhetően a korábban szinte kihalt településből és a betelepedési mozgalom jóvoltából, terjeszkedik a település. Az 1770-es években elnyerte a vásárvárosi rangot, ami hatással volt a lakosság összetételére, a református magyarság mellé nagy számban települtek be sváb és tót katolikusok. Megépítette a kastélyt, mely 1741-től több szakaszban épült. 1841-ben kihalt a Grassalkovich család, utánuk többen is magukévá tudhatták a kastélyt, 1848-ban Windisch-Grätz szálláshelyéül szolgált, majd az isaszegi csata után Kossuth Lajos főhadiszállása volt. A kiegyezés után a magyar állam visszavásárolta a kastélyt és az éppen uralkodó családnak ajándékozta koronázási ajándékként, így kapta meg I. Ferenc József és Erzsébet királyné. Az ún. királyi korszak jótékonyan befolyásolta a település fejlődését. Közintézmények létesültek, a sok főúri vendég és a királyi vadászatok alkalmából, gyakran politikai találkozások helyszíne is volt. 1884-ben kiépült a vasút, 1911-ben pedig a HÉV-vonal. 1933-ban Magyarország Gödöllőn rendezhette meg a IV. Jamboree-t (nemzetközi cserkésztalálkozó), melynek főszervezői gr. Teleki Pál, Sík Sándor költő és Klebelsberg

Kunó vallás-és közoktatási miniszter voltak (Bakay, 1989). A kastély volt Horthy Miklós rezidenciája, szovjet laktanya. Gödöllő második legnagyobb nevezetessége, a Premontrei Rendház (jelenleg MATE) pedig hadikórház, majd szovjet hadi fogolytábor volt. A világháború után a város mezőgazdasági központtá fejlődött. Az Agrártudományi Egyetem és a Ganz Árammérőgyár idetelepedése fellendítette a szellemi életet. Ugyanakkor bezárják az országos hírű Premontrei gimnáziumot, így a város középiskola nélkül marad. Az 1960-as években épültek meg a lakótelepek. 1965-ben Maria Besnyő hozzácsatolásával Gödöllő város lett. Több, elsősorban agrár jellegű intézmény helyezi ide országos központját, ezzel egyidejűleg alap és középiskolák létesülnek. 1970-ben pedig a mára jól ismert panelházak kerültek megépülésre.

Látnivalók (4.kép), nevezetességek, épített műemlékek: *Hamvay kúria (jelenleg Városi Múzeum helye)*: a város legrégebbi épülete, 1662-ben kezdték építeni, emeletes formáját I. Grassalkovich Antal idejében nyerte el, amikor is vendégfogadó volt. *Grassalkovich (királyi) kastély*: a város legismertebb nevezetessége, 1741-től több szakaszban épült, a 2xU alakú épület Európa egyik legnagyobb kastélya, a barokk építészet reprezentatív épülete. Napjainkban közel 1000 m²-es területen, 23 szobában tekinthető meg a kastélymúzeum, csodálatosan helyreállított belső terekkel. A déli szárnyban alakította ki II. Antal a *Barokk színházat* 1782-1785 között, mely az első és máig fennmaradt kulisszás kőszínház Magyarországon (Gödöllői Királyi Kastély, 2003). *Kastélykápolna*: az épületegyüttes része, oltárképe Nepomuki Szent Jánost, a gyónási titok védőmártírját ábrázolja, 1749-ben szentelték fel. *Kálvária*: 1775-ben szentelték fel. A megszokott kálváriáktól eltérően, hiányzanak a stációk, mert célépület, üreges belseje nem szakrális, hanem technikai szerepet töltött be, víztározó volt benne. *Babati Istállókastély*: I. Antal építette a 18. században tüdőbajos leánya számára (a belélegzett ammónia könnyítette légzését). *Testőrlaktanya (Várkapitányi lak)*: a kastéllyal szemben épült 18. században. Az egyemeletes épület először az uradalom jószágigazgatói használták, később a kormányzói testőrség laktanyája. Itt kapott helyet a ma már országos hírű Karácsonyház *Királyi váróterem*: Ybl Miklós tervei alapján épült a központi épület melletti külön szárnyakkal a királyné és a király számára. 1874-ben adták át. *Gödöllői főtér*: első felújítása 2011-ben, majd végleges formáját családbarát, parkosított, színpaddal, szecessziós elemekkel gazdagon beépített közösségi térként 2018-ban nyerte el. Nagyszerű játszótér, pihenősarok, árnyékolók, szökőkutak és mosdóhelyiségek. A tér központját adó Református templom díszkivilágítást kapott. 2012-ben elnyerte a Magyar Turizmus Zrt. „Magyarország legszebb főtere” díjat. 2013-tól ingyenes wifi hálózat is elérhető. *Premontrei Gimnázium és Rendház, majd Agrártudományi*

Egyetem, később Szent István Egyetem, jelenleg Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (MATE): Trianon után az anyaországba telepített szerzetes tanárok Klebelsberg Kunó vallás- és közoktatási minisztertől oktatási tevékenységük folytatására megkapták a gödöllői Fácánoserdőt és további 90 holdat. Az alapkövetétel 1923-ban, az oktatási tevékenység pedig 1925-ben kezdődött el. A rendház 1929-re készült el. A mintegy 27.000 m²-nyi épületrendszer neobarokk stílusú. 1950-ben megvonják a működési engedélyét és ekkor kerül a Gödöllőre kihelyezett Agrártudományi Egyetem birtokába. 1966-ban fejeződött be az építkezés, melynek központi eleme az aula, főfalán Amerigo Tot: A Mag apoteózisa c.150 m² területű, 10 tonnás reliefje, melyet a művész jelenlétében 1983-ban avattak fel. *Nemzeti Biodiverzitás-és Génmegőrzési Központ, valamint a Haszonállat-génmegőrzési Intézetben belül működő Méhészeti és Méhbiológiai Osztály:* 2019-ben alapították a jelenlegi működési formájában. Hazánk legnagyobb és központi génbankjaként funkcionál. Kutatás, fejlesztés, innováció, oktatás és ismeretterjesztő tevékenységet is folytat. Teljeskörű növényi génmegőrzési tevékenység is végez, génmegőrzési-bázisintézmény, felmérést, gyűjtést szaporítást is végez, különösen a magyar tájfajtákra. *Baromfi-(méhész) tenyésztő és munkásképző Szakiskola (1983-óta Méhészeti gyűjtemény).* *Községháza (jelenleg Erzsébet Királyné Szálloda):* hivatali épület céljaira épült, szecessziós stílusú épület, 1913-14-re készült el. *Művelődési Központ (jelenleg Művészetek Háza):* az országos títustervek alapján, kissé a helyzethez igazított változata, 2018-ban felújították és bővítették, azóta a régió színháza és kulturális központja. *Cserkészkönyvtár- és levéltár (Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ):* a Cserkész levéltár (1913-1948) teljes anyaga és a Magyar Cserkészszövetség gyűjteménye 2009-ben került az Országos Levéltárból a gödöllői könyvtárba. *Mezőgazdasági Eszköz- és Gépejlődéstörténeti Gyűjtemény:* 1987-ben adták át. *Szentháromság római katolikus templom:* a puritanizmust és modernséget jeleníti meg, 2007-ben szentelték fel. *Máriabesnyői Nagyboldogasszony Bazilika (Máriabesnyő-Kegytemplom):* A magyarországi Mária-kegyhelyek közül a második leglátogatottabb zarándokhely. Az eredeti kápolnát gr. I. Grassalkovich Antal építette felesége Teréz felgyógyulása után a Szűz Anya tiszteletére, a község régi temploma helyén 1762-ben. Építés közben akadtak rá a 11 cm-es 13.századból származó csontból faragott Mária-szobrocskára, mely kegyhellyé avatta. A nagyszámú zarándok miatt a kápolnát később bővítették, majd a kapucinusok letelepítésekor kolostort is épített. A bővítés során kialakított altemplomban nyugszanak a Grassalkovich-család 3 nemzedékének tagjai. *Szobrok, műemlékek:* Mária-oszlop, Nepomuki Szent János, Szent Flórián, Az isaszegi csata hőseinek emlékműve, Erzsébet királyné, Hősök emlékműve, Országzászló, Hálafeszület, Kálmán

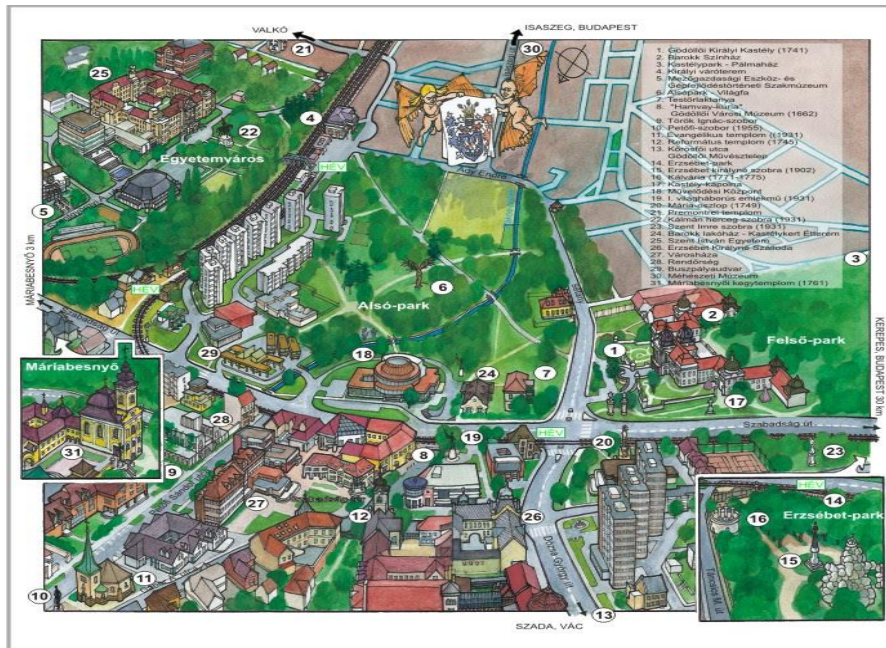
herceg, Szent Imre herceg, Visszacsatolás- „Trianon” – kereszt, Petőfi Sándor, Török Ignác, Csikász László, Faültető nő, Szarvas, Búzakalász, Szökőkút, Kopjafa, Világfa, Cserkészfiú, gróf Teleki Pál, Trianon emlékmű, Wass Albert, Kőrösfői Kriesch Aladár, Világbéke Gong.

Természeti értékek: *Gödöllői Erdészeti Arborétum*: A fenntartó a Pilisi Parkerdő Zrt. Telepítését 1902-ben kezdték meg Darányi Ignác rendeletére. 354 hektáros területű, nagy része erdészeti kutatást szolgál, egytizede park jellegű. A kialakított 154 erdőtípus kutatási célokat szolgál. 130 hektár a látogatható „ősarborétum”, aminek kb.15%-a park jellegű. Ingyenesen látogatható, a családok és kutyások nagy kedvence. *Gödöllői Erdei Vasút*: Az Arborétumból indul, jelenleg 570m, bővítése folyamatban van, a teljes vonal hossza a tervek szerint 2 km lesz, az út során az utasok a Gödöllői-dombság természeti értékeivel ismerkedhetnek meg. 2017-ben kezdték el építeni, turisztikai célú személyszállítást szolgál, helyi összefogással önkéntes munkából épül (Egyesület, 2021). *Erzsébet park*: Erzsébet királyné halálát követően, 1898-ban létesített ligetet, mely a legelső között jött létre a királyné emlékére. A mintegy 48.000 krími hársakkal szegélyezett sétány vezet a királyné szobrához, melyet 1901-ben, Ferenc József jelenlétében lepleztek le (Jeney, László; Krassay, László; 1997). *Úrréti-tó*: Gödöllő határában fekszik, Szada irányába, Blaha város részén található. Mesterséges eredetű horgásztó, kisebb mint 1 hektár. A Gödöllői Baptista Gyülekezet hívei, amelyet a 1800-as évek végén alapítottak, az 1930-as évek végéig az Úrréti-tóban nyertek keresztiséget. A tó Gödöllő Város Önkormányzatának tulajdona. Az Úrréti-tóból ered a Fiók-Rákos-patak. A tó alsó harmadát vasúti töltés szeli át. Régen itt közlekedett a Kismuki (Wikipédia, Gödöllői-dombság tavai, 2017) *Állóvizek*: Gödöllő-Isaszegi tórendszer 9 tóból álló, összesen 32,9 hektár területű horgásztórendszer (TopoPress.Map, 2019), Babatpusztai halastavak 11 mesterségesen duzzasztott tórendszerből áll. *Turista útvonalak*: Számos turista útvonal vezet át a városon és környékén.

Rendezvények, események: *Barokk napok*: Mária Terézia 1751-es látogatásának hagyományaként rendezik meg. *Nagyboldogasszony-napi búcsú*: augusztus 15-éhez eső legközelebbi hétvégén kerül megrendezésre. *Szabadság Napja*: június első vasárnapján rendezik meg az Alsóparkban (Világfa alatt), annak emlékére, hogy az utolsó szovjet katona is elhagyta hazánkat. *Tavaszi hadjárat emléktúra*: hagyományörző lovas túra az 1849-es hadjárat emlékére (Szabó,L. és tsai., 2011). *ArboFeszt*: családi nap az Arborétum park részén kerül megrendezésre. *Gödöllői Belvárosi Napok*: szeptember 6-9.

Úrréti Tóünnep: 2012 óta minden évben megrendezi a Blaháért Társaság és a Gödöllői Lokálpatrióta Klub. *Nemzetközi Természet- és Környezetvédelmi Fesztivál*: fesztivál és filmszemle, májusban kerül megrendezésre. 2015-ben indult útjára, azóta az ország egyik

legnagyobb filmes, természet- és környezetvédelmi témájú rendezvénye lett (Szállás.hu, 2022). Sajnálatos módon a Gödöllői Vadász nap, a Mák napok és a Szarvasgomba napok, forrás és egyéb okok miatt megszűntek.

4. kép: Gödöllő turisztikai látványtérképe

Forrás: (GKRTE, 2019)

3.4 Isaszeg (tavak)

Lakosság: 11.250 fő (2015)

Régió: Közép-Magyarország, Pest megye, Gödöllői kistérség.

Elhelyezkedése: Isaszeg városa Budapesttől 30km-re, a budapesti agglomeráció keleti szektorában, a Gödöllői-dombságban fekszik. Határában folyik a Rákospatak.

Közlekedés: vonattal a Miskolc-Budapest, Hatvan-Budapest érhető el. Volánbusz számos átmenő forgalommal, több helyközi járással és helyi közlekedés biztosításával érhető el busszal. Autópályán az M3-as és az M31-es, mindkettő Gödöllőn keresztül közelíthető meg.

Infrastruktúra: valamennyi közművel teljes mértékben ellátott, a belső úthálózat szilárd burkolattal ellátása és a csapadékvíz elvezető rendszer fejlesztése folyamatos.

Ipar: Számottevő ipari tevékenység nem folyik.

Története: Isaszeg a magyar történelemben IV. Béla és fia István (a későbbi V.) ifjabb király 1265 márciusában lezajlott csatával vonult be (Szabó, L. és tsai., 2011). Először Iisuzg néven említik. Nevét a történészek az ószláv irsa (égerfa) és a magyar zug, szeglet (védett hely) szóösszetételével magyarázzák. Régészeti leletek bizonyítják, hogy már a bronzkorban lakott volt a terület. Az Öregtemplom a 12. században épült. Mátyás király kedvenc vadászterülete volt a környék. A török hódítások és a pestisjárvány következtében a város erősen megfogyatkozott, így 1690-ben német származású telepesekkel bővítették a lakosság számát. 1723-tól Grassalkovich Antal tulajdonába került a község, aki szlovák és lengyel telepeseket hozatott. 1845 és 1848 között Petőfi Sándor többször megfordult itt. Az 1849. ápr. 6.-i Görgey vezette magyar főszereg által a hátráló osztrákok felett aratott győztes isaszegi csata napja helyi ünnep lett. A csata emlékét a Honvéd Emlékmű őrzi. a Katonapallagon találjuk a honvéd-sírokat. 1905-ben adták át a polgármesteri hivatalt (ma városháza), 1937-ben épült meg a római katolikus templom (Nagytemplom), 1967-ben megnyílt a falumúzeum, 2008-ben pedig a település hivatalosan is város lett (Wikipédia, Isaszeg, 2022). Látnivalók, nevezetességek, épített műemlékek: *Isaszegi Öregtemplom- Szent Márton Római Katolikus Templom (5.Kép)*: Isaszegre érkezve már messziről látható a dombtetőn lévő templom, amely a város egyik ékessége, melynek története egészen Szent István koráig nyúlik vissza. Az ő rendelkezésére épült meg a településen az első fatemplom, melynek helyére a 12.század végén egy körfalú templomot építettek. A 13.század második felében egy kis kápolnát is hozzá építettek, melyet a kutatók az 1265-ös csatával hoznak összefüggésbe. A 14-15. század fordulóján erre az épületegyüttesre húzták fel a gótikus templomot. A következő két évszázadban sokszor megrongálódott, többször renoválták, majd 1758-ban érte el végső barokk formáját. A templomon ötvözve találjuk meg az egyediségét adó egyik jellemzőjét a barokk és gótikus stílusjegyeket. A helyiek által Öregtemplomnak nevezett templom igen jelentős országos műemléki érték egyediségéből adódóan. A templom mellől csodálatos kilátás nyílik a Gödöllői-dombságra (Élménytérkép, 2018). *Falumúzeum*: Az Isaszegi Helytörténeti Gyűjtemény 1967-ben nyílt meg először egy rendkívül rossz állapotú, 110 éves épületben. Az új múzeum épülete a régi mellett épült meg és 1982 októberében adták át (MúzeumDigital, 2017). *Honvéd emlékmű (6.kép)*: Radnai Béla alkotása, a Szobor-hegyen található. *Honvéd sírok, Katonapallag*: Klapka serege itt ütközött meg először az osztrákokkal, ezen a helyen alakítottak ki egy sebkötöző helyet. Több száz honvéd nyugszik itt, kb.70 fejfát állítottak túlélők, azonban mintegy 40 évig az osztrák csendőrök senkit nem engedtek be a területre így a fejfák elkorhadtak.

Hat síremlék található, három alatt magyar tömegsírok halottjai nyugszanak, velük szemben a császári katonák síremléke látható (1999-ben Isaszeg Nagyközség Önkormányzata állította a megbékélés jegyében). Két gránitkő síremlék a lengyel hősök előtt tiszteleg. A Csataát ismertető táblák, gondozott pihenőhelyek, esőbeállók, padok asztalok, erdei játszótér várják az ide látogatókat (GKRTE G. , Katonapallag - Honvédsírok). *Tőzeges horgásztavak a Rákos-patakon*: Gödöllő-Isaszegi tórendszer. *Csörsz árok*: a településtől északra hald el. *Kőkereszt. Emlékkápolna - Ave Maria kápolna - Szlovák kápolna*: az isaszegi csata 160.évfordulójára állította a Szlovák Kisebbségi Önkormányzat az isaszegi önkéntesek hőseinek emlékére (Lelikné Szegedi, 2022). *A temetőből a Kálváriára vezető keresztút*: 2010-ben szentelték fel a mintegy 400 m hosszú keresztutat. Az Öregtemplom melletti dombon épült fel, Futó Tamás tervei alapján, F.Orosz Sára kerámiáival. *Csatangoló táncsoport*: a 14 éve működő egyesület Isaszeg kulturális életének jelentős közösség-szervező tényezője. Az országosan és nemzetközileg is ismert együttes számos díj és elismerés birtokosa (Csatangoló, 2006). *Isaszegi Agárpálya*: 2002 óta üzemel, jelenlegi formájában 2014 tavaszán épült újjá. Isaszeg külterületén, Dány felé vezető út mentén található. 2014 tavasza, az újjáépítés óta folyamatosan üzemel, edzések és agár versenyek kerülnek megrendezésre. A 2021-es versenynaptár szerint mintegy 20 nemzetközi és hazai országos verseny számára biztosít színhelyet. A profi versenyeken túl itt tartják a „Lelkes Edzőklub”, egyéb kutyafajtáknak szóló rendezvényeit is. *Isaszegi vadászház*: a Valkói erdészet területén fekszik, Isaszeg és Dány között, csendes erdei környezetben, apró horgásztóval.

Természeti szépségek: 15 km. turista körtúra útvonal található meg.

Rendezvények, események: *Tavaszi Hadjárat*: eseménysorozat április 4-7 között rendezik meg, Közép–Európa legjelentősebb katonai hagyományőrző rendezvénysorozata az 1948-as események emlékére. *Natura nap*: októberben tartják, az ezotéria iránt érdeklődőknek. *Agár- és egyéb kutyafajták versenyei*: szombati és vasárnapi napokon zajlanak.

5. kép: Öregtemplom, Isaszeg

Forrás: (Melinda, 2021)

6. kép: Honvédsírok, Isaszeg

Forrás: (Pilisi Parkerdő, 2021)

3.5 Pécel (kúriák)

Lakosság: 15.358 fő (2015)

Régió: Közép-Magyarország, Pest megye, Gödöllői kistérség.

Elhelyezkedése: Pécel városa a Gödöllői-dombság északnyugati felén fekszik nyugati irányban Budapest 17. kerületével határos.

Közlekedés: vonattal a Miskolc-Budapest és Hatvan-Budapest járással érhető el, Volánbusz helyközi és átmenő járatai, helyi buszjárat és 169E busz Budapesttel köti össze. Az M0 autópályára közvetlen feljárata van.

Infrastruktúra: közművel és szilárd útburkolattal teljesen ellátott.

Ipar: az ipari tevékenység nem jellemző, az ipari parknak tekinthető területen telefonalkatrész gyártás, összeszerelő üzem és élelmiszer feldolgozó található.

Története: A régészeti kutatásokból kiderült, hogy Pécel már az időszámítás előtti időkben lakott volt. Régészeti lelőhelyei közül kiemelkedő jelentőségű az a Kárpát-medencét egészében kitöltő késő rézkori kultúra, amelyet a magyar régészet itt figyelt meg és különített el lelelőszőr, és ezért a péceli kultúra nevet kapta. Pécel nevét a kutatók az 1041-ben Péter király zsarnoksága ellen, más főurakkal együtt fellázadt Pehzili főúrtól eredeztetik. A település másik ősi családja a Fáy-család, melynek egyik őse a hagyomány szerint a tatárokkal vívott csatában átadta lovát a menekülő IV. Béla királynak. A családnak 1612-ben Pécelen is lettek birtokai (Szabó,L. és tsai., 2011). A 14. században már több vízimalom is működött a Rákos-patakon. Buda és Pest 1541. évi török kézre kerülésével Pécel is oszmán kézre került. Ekkor a lakosság egy része elbujdosott, az 1546-os török szandzsák-összeírás szerint 46 családfő és felnőtt, de még nőtlen férfi alkotta a férfi lakosságát. A település 1647–1683 között egyportás, 1686-ban lakatlan és 1689-től települt újra. Ráday Pál, II. Rákóczi Ferenc erdélyi fejedelem kancellárja a szatmári békekötés után költözött ide, ahol 1733-ban halt meg. Ő alapította a később nevezetessé vált Ráday Könyvtárat. Fia, Ráday Gedeon (1713–1792) a neves író és irodalomszervező Pest-Pilis-Solt vármegye követeként vett részt az 1764. évi országgyűlésen. 1782-ben grófi rangra emelkedett, s ő építette - a gödöllői Grassalkovich-kastély mintájára - Pécelen a Ráday-kastélyt. A Rákos-völgyében áthaladó Budapest–Hatvan–Salgótarján-vasútvonalat 1867-ben adták át a forgalomnak. Négy malom üzemelt a Rákos vizén, ebből kettő ipari hasznosításra. A kereskedelem képviselői gabona- és termékkereskedők, tej- és vegyeskereskedők, továbbá

kocsmárosok voltak. 1894-ben 46 iparosmestert és 24 kereskedőt tartottak számon (Pécel Hivatalos, 2020)

Látnivalók, nevezetességek, épített műemlékek: *Fáy-kastély*: a család emeletes kastélya 1910 körül épült, eklektikus stílusban, melyben a neobarokk elemek lapnak nagyobb hangsúlyt. Ennek parkjában található a Fáy András Mezőgazdasági, Közgazdasági Szakközép és Szakmunkásképző iskola. *Ráday-kastély*: Ráday Pál Kajali Klárával kötött házassága révén jut hozzá a péceli birtokrészhez. Itt kezdi építtetni kastélyát Máyerhoffer Jánossal, a kor jellegzetes barokk stílusában. Az építkezést Ráday Gedeon (1713-1793-ig) folytatja. A 18.század végén a kastély az akkori magyar szellemi élet központja. *Református templom*: a ma látható épület Ráday Gedeon építette a kastély számára. 1798-ban kezdték építeni barokk stílusban, 1800 április 27-én szentelték fel. *Római katolikus templom*: a templomot Tankó Sámuel tervezte, Pfléger Ferenc helyi építőmester építette, Jung János váci kanonok szentelte fel 1990-ban. *Evangélikus templom*: 1935-ben építette Mikes József helybéli építésmester. Oltárképén a tengert lecsillapító Jézus látható, dr.Lingauer István helyi ügyvéd munkája. *Korányi kastély*: a világhírű orvosprofesszor – báró dr.Korányi Frigyes (1828-1913) vásárolja meg előző tulajdonosától, majd azonnal átadja Szent Vincés Rend apácáinak. Ők itt alakítják ki a Szent Erzsébet Gyermekotthont elhagyott gyermekek számára. *Református Egyház Közösségi háza*: hajóra emlékeztető épület. Ekler Dezső tervei alapján készült, 1994-ben adták át (Szabó,L. és tsai., 2011). *Kastélyok, kúriák*: Pécel tíznel is több épületből álló szecessziós villanegyede arról tanúskodik, hogy Pécelen számos módos életvitelű család élt, a polgárosodás megannyi jelével. Számos rendezvényt tartottak, melyek bevételét a jellemzően a szegényebb családoknak adományozták, a szegény sorsú gyermekek iskoláztatására fordították. A – korábban bejutatottakon kívül – a következő ismert családok kastélyait, kúriáit találjuk meg Pécelen: Pekáry-kúria (7.kép), Prónay-kúria, Szemere–Keiner-kúria, Kovásznai- Kovács-kúria, Bárczy-kúria, Erdey–Grúz-kúria, Zsigmondy-kúria, Fáy-Szilágyi kúria, Frencsek-Dávid kúria. *Zöld Tócsa horgászto és szabadidő park*: egy igazi kis üdülőtelep 1,2 hektár területen mintegy 4500 m² vízfelülettel, mely a volt téglagyári domb árnyékában helyezkedik el. 2008-2009-ben épült. A patak partján, természetvédelmi terület mellett helyezkedik el, azonban vizét saját források táplálják. A városhoz való közelsége lehetőséget nyújt a hétköznapokban is megpihenni, kikapcsolódni, rekreálódni. Szolgáltatások: horgászat, bográcsozás, családi napok, rendezvények, aktív pihenés (Zöldtócsa, 2009). *Szobrok, emlékművek*: Kossuth Lajos, Kölcsey Ferenc, Szemere Pál szobra és háza, I. világháborús emlékmű, emlékpark, Kopjafa, Viva la musica falidombormű, Szent Erzsébet (Szabó,L. és tsai., 2011).

Természeti értékek: Pécel egyik nevezetes látványossága volt a „dörzs-erdő” a hatalmas molyhos tölgyekkel (Szabó,L. és tsai., 2011). A környéken egész napos gyalogtúrára alkalmas turista útvonalak vannak.

7. kép: Pekáry-kastély étterem, Pécel

Forrás: (Kastély Étterem, 2020)

3.6 Történelmi kulturális örökségünk a Csörsz-árok

Isaszeg és Pécel közelében, a vonzaskörzetükbe, néhány perc alatt elérhető távolságba esik és véleményem szerint különleges attrakcióvá válhat e, a rómaiak korából származó kulturális örökségünk. Külön fejezetbe helyeztem ezt a különleges, emberkéz alkotta furcsa jelenséget, amelyet számos monda, legenda és rejtély övez, költőket írókat ihletett meg, több mint 1260 km hosszan húzódik, összekötve a Dunát és a Tiszát. Bár számos véleményt ismerünk, kétséget kizáróan senki sem tudja megnevezni az árkot (árkokat) létrehozó népet, sem pedig a rendeltetését. A kutatók többsége min.1700 évesnek tartja a Csörsz-árkot és az a nézet honosodott meg, hogy védmű volt és a rómaiak építették meg a szarmatákkal (jazigokkal). Azt bizonyosan tudjuk, hogy a honfoglaló magyarság már itt találta. Első okleveles említése a Zásztly apátság 1067-es alapító oklevelében történt:”magna fovea huae protensa uque ad Aruksceguj tendi” azaz: egy nagy gödör, amely Arukscegujig (Jászárokszállás) nyúlik (Földi, 2013).

A Dunakanyarból indul, végigfut az Észak-Alföldön, majd Délre fordul, Debrecen után kilép a mai országhatáron és Nagyvárad, Arad, Temesvár, Versec érintésével az Al-Dunáig ér. Helyenként párhuzamos szakaszokból áll (Szabó,L. és tsai., 2011). Ahány területen, nyelvterületen áthalad, annyi néven ismerik, megannyi monda kapcsolódik a kialakulásához. A legismertebb nevei: Ördögárok, Római sánc, Avarárok, Ördögborozda, Rasponné útja, Ördögszántás, stb.

A jelenlegi régészeti kutatások szerint az árokból és töltésből álló, faszerkezettel megerősített védősánc, római irányítással épült szarmata sánc-árok rendszer, amely vélhetően a Kárpát-medence legnagyobb ókori építménye (Szabó,L. és tsai., 2011). Valószínűleg I. (Nagy) Konstantin idejében 324 és 337 között épült – a népvándorlások során kialakult támadások kivédésére (Földi, 2013).

1.500 évig jól látható volt a nyomvonala, napjainkban nem minden helyen követhető nyomon egyértelműen, egyes szakaszok megsemmisültek, főképpen a 60-as években a nagyüzemi gazdálkodás során jelentős károkat szenvedett. Néhány jól látható szakasza Gödöllő és Valkó között, Jászfényszaru, Kisköre, Jászárokszállás, Visznectől Tarnabodig, Dormánd, Erdőtelek, Debrecen (Nagyerdő), Arad, Temesvár. Két feltárása történt eddig, Debrecenben és Polgáron az M3-as mentén. Itt létrehoztak 2007-ben egy Archeoparkot Polgárnál, melyet forráshiány miatt 2011-ben bezártak (Zsuppán, 2019).

Egyesek a földvárakhoz sorolják a Csörsz-árkot, és mint ilyet, a 1996.évi LIII.törvény szerint 'ex lege', vagyis elvi védettséget élvez Magyarországon. A Csörsz-árok, mint a dunai Limes, a ripa Pannonica szerves elővédvonala hazánk az UNESCO Világörökségi listájára való felterjesztésének alapja (Szabó,L. és tsai., 2011).

A régészek napjainkban is kutatásokat végeznek, folyik a terület térinformatikai feldolgozása, az árokhoz köthető mondák, legendák, nyelvi vonatkozások feldolgozása és a környezeti rekonstrukció. A MATE hallgatói és amatőr kutatók, egyesületek Harkányiné Székely Zsuzsanna vezetésével azon dolgoznak, hogy beazonosítsák, a nem látható szakaszokat feltárják, egységes térképi ábrázolását létrehozzák annak érdekében, hogy megvédjék a pusztulás veszélyétől, védettségi fokozatát erősítsék elsősorban a Gödöllő környékén, később tanösvényt kialakítva bevonják a Gödöllő környéki történelmi turizmusba szélesebb rétegekkel is megismertetve. Épebb állapotban maradt összefüggő szakasza található Gödöllő és Valkó között (8.kép). A Gödöllő és Valkó közötti közútról a „Kőkereszt” autóbusszmegállótól érjük el. A távlati cél, nemzetközi összefogással, a teljes szakaszra vonatkozó védettség megszerzése (Szabó,L. és tsai., 2011).

8. kép: Csörsz-árok elhelyezkedése Gödöllő és Valkó között

Forrás: (GKRTE G. , Valkón is keresztül húzódó Csörsz-árok, 2013)

9. kép: Rekonstruált Csörsz-árok részlet Fót környékén

Forrás: (Szűcs, 2013)

4 Kutatási célok, kutatási kérdések és hipotézisek

A bevezetőben írt kutatási célok és kérdések megismerése érdekében hipotéziseimet az alábbiak szerint állítottam fel:

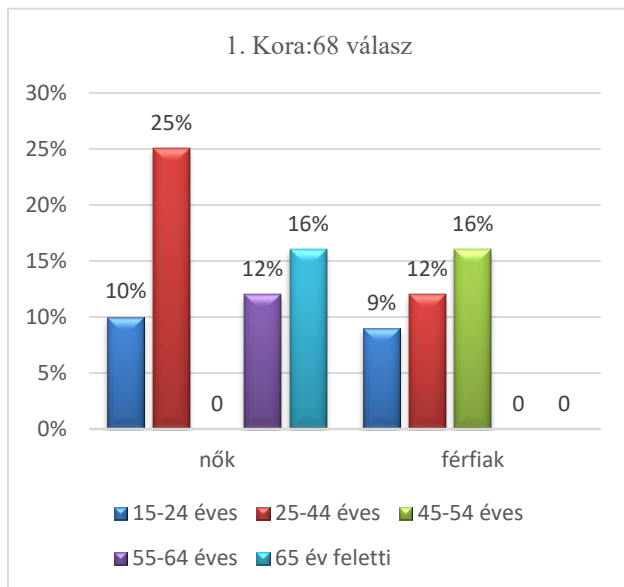
1. A térség egyre népszerűbb, gyakran felkeresett kirándulóhely.
2. A látogatók főként rekreációs és kulturális motivációval érkeznek.
3. A szolgáltatók a területfejlesztések ismeretében szolgáltatás bővítéseket és beruházásokat terveznek vagy már végre is hajtottak.
4. A települések önkormányzatai és a helyi szolgáltatók között kialakult a kommunikáció, az érdekegyeztetés és együttműködés az attrakciók számának növelésére, a szolgáltatási skála bővítésére, a színvonal emelésére.

4.1 Anyag és módszer, a minta bemutatása és helyszín bemutatása

Hipotéziseim helyességének igazolására kutatási tervemben nagy hangsúlyt fektettem a primer adatgyűjtésre, amelyet Gödöllőn, Iaszegen és Pécelen végeztem. A megszólítottak között volt a térségbe először látogató vendég és gyakori vendég is. A 11 kérdésből álló kérdőívet összesen 68 személy töltötte ki, a kitöltés önkéntes és névtelen volt. Ez aránylag alacsony szám, azonban úgy gondolom az a tény, hogy az adott látnivaló helyszínén töltötték ki, hogy sikerült megszólítanom szinte minden korosztályt és eltérő célcsoportot, alkalmas arra, hogy releváns képet adjon az érkezők motivációjáról, valós véleményekről, az itt eltöltött időről, a szerzett benyomásokról, ill. alkalmas trendek vizsgálatára. A kérdőíves felmérést eltérő helyszíneken és időpontokban végeztem és a torzítások csökkentése érdekében figyelemmel voltam arra, hogy egyéni látogatókat, szervezett csoportokat és eltérő korosztályokat is elérjek. A feldolgozáshoz leíró statisztikai módszereket használtam. Míg a kvantitatív formából az egyes helyszíneken történő kérdőíves adatfelvétel mellett döntöttem, a kvalitatív kutatáshoz 5 interjút készítettem, továbbá terepmunkát és megfigyelést végeztem. Az interjúk teljes anyaga a mellékletben megtalálható. Az interjúk készítése során a kutatás szempontjából az adott szolgáltató, ill. helyszín legrelevánsabb személyét igyekeztem megszólítani. Munkám során felmértem a frekvenciát és a kevésbé ismert helyszínek látogatottságát, a látogatók érdeklődési körét, egyes szolgáltatók véleményét, melyet az 6.fejezetben foglaltam össze.

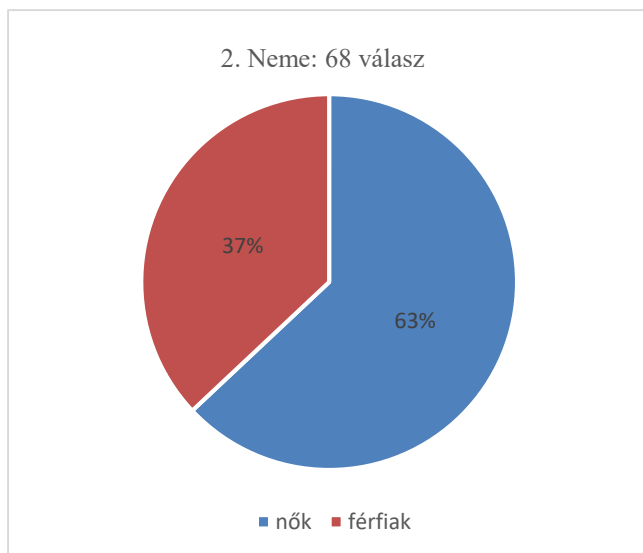
4.2 Eredmények

Kérdőívek feldolgozása

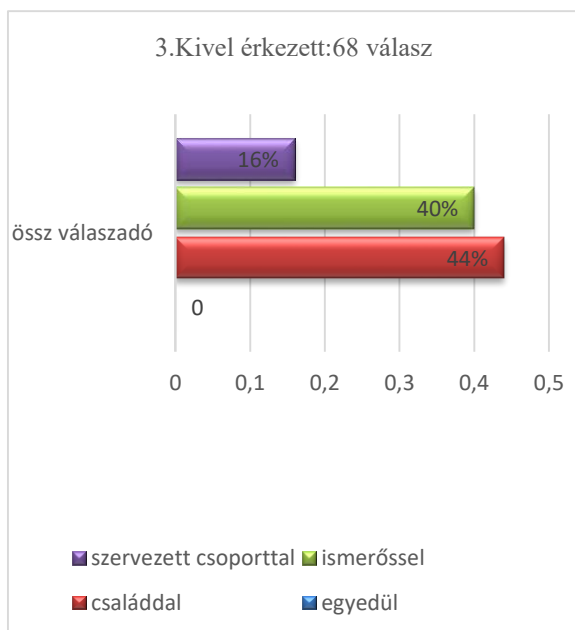
A táblázatból kitűnik, hogy a fiatal felnőtt nők (többnyire családostak) azok, akik a leginkább elmondták véleményüket (25%), míg a férfiak esetében a középkorúaknál (16%) figyelhető meg nagyobb együttműködési készség. A válaszadók életkori megoszlásából az is megismerhető, hogy minden korosztály talál látnivalót, programot a maga számára a térségben.

Forrás: (Saját szerkesztés, 2021)

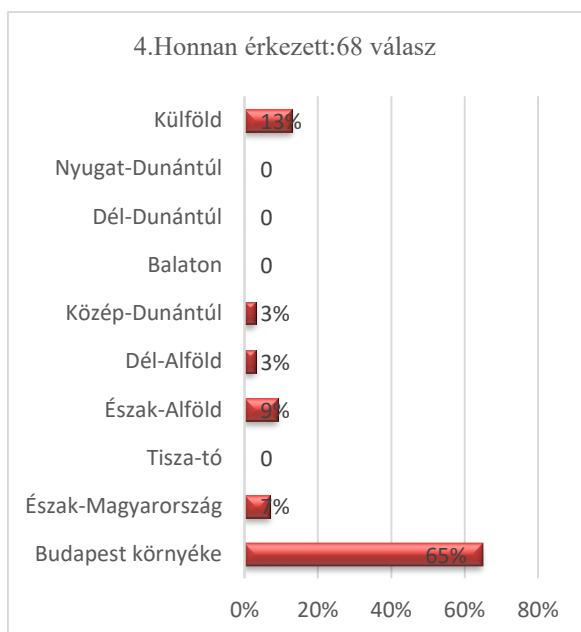
A válaszadói hajlandóság nagyobb a nők körében. A férfiak 37%, míg a nők 63% - a volt együttműködő.

Forrás: (Saját szerkesztés, 2021)

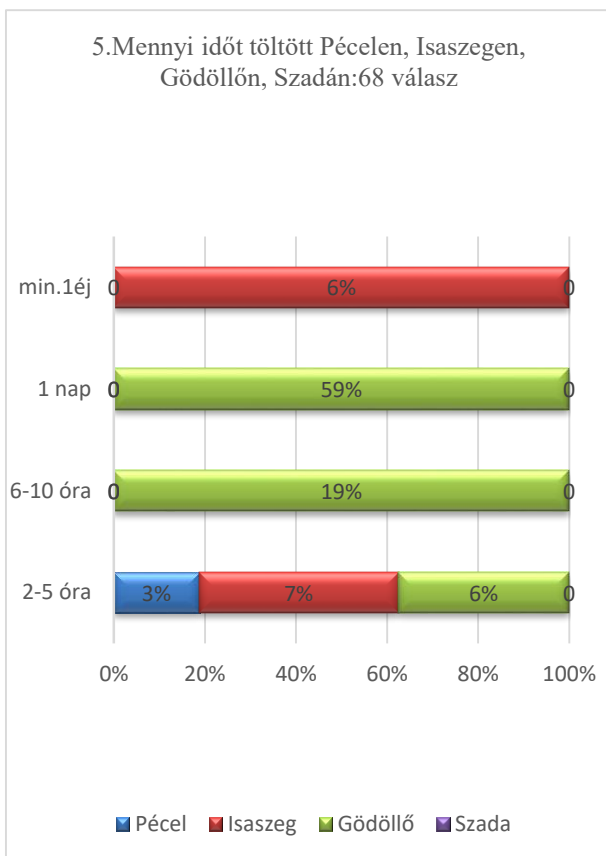
A legtöbben családdal érkeztek 44%, a második csoport közel azonos mértékű az ismerőssel (többnyire párok, baráti társaságok) érkezők 40%, a szervezett csoportokból sikerült több embert is megszólítanom, hogy jobban megismerjem a szervezett formában érkezők véleményét, ők 16%-ban képviseltetik magukat a felmérésben. Egyedül érkezéssel nem találkoztam.

Forrás: (Saját szerkesztés, 2021)

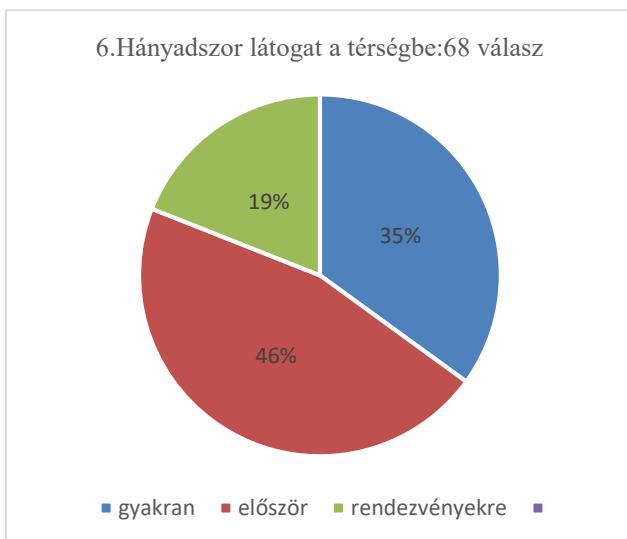
Az érkezők lakhelyét a turisztikai régiók szerint csoportosítottam, abból a célból, hogy értékelni tudjam az egyéb hazai régiókból érkezők összehasonlítható véleményét. A külföldről érkezőket külön csoportba helyeztem. A legtöbben Budapest környékéről érkeztek 65%, majd Észak-Alföld régióból 9%, Észak-Magyarország 7%. A Dél-Alföld és Közép-Dunántúl régióból 3%-3% volt a megszólított látogató, míg a külföldről érkezők közül 13% válaszolt a kérdéseimre.

Forrás: (Saját szerkesztés, 2021)

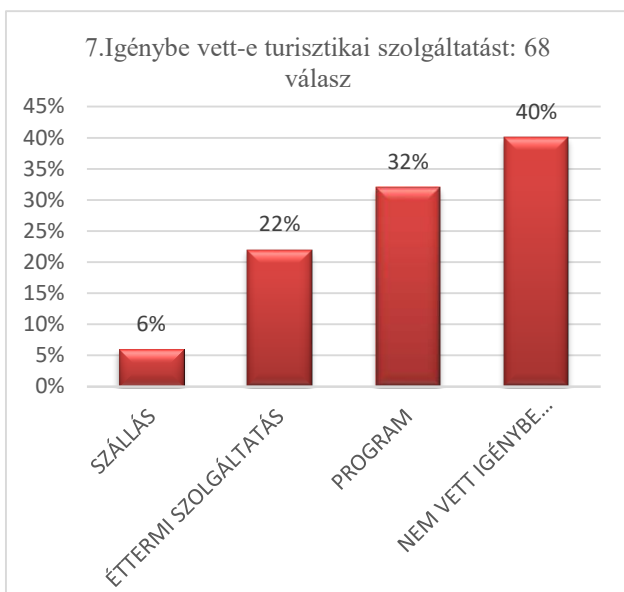
Az adott helyszínen eltöltött idő, jellemzően az egy napos kirándulás Gödöllőn volt a legmagasabb 59%, többnyire a családokra volt jellemző. Szintén Gödöllőn figyeltem meg a kastély és park megtekintésére érkezettek körében (főként a külföldiekre volt jellemző) 19%-ban a 6-10 órás kirándulásokat, míg a rendezvényre érkezettek, akik kevesebb mint 5 órára érkeztek 6%-ot tettek ki. Isaszegen és Pécelen horgászokkal és túrázókkal találkoztam, akik néhány órára érkeztek 3% Pécelen, 7% Isaszegen. Szállóvendégekkel Isaszegen találkoztam, akik lovaglás, vadászat és horgászat céljából érkeztek 6%.

Forrás: (Saját szerkesztés, 2021)

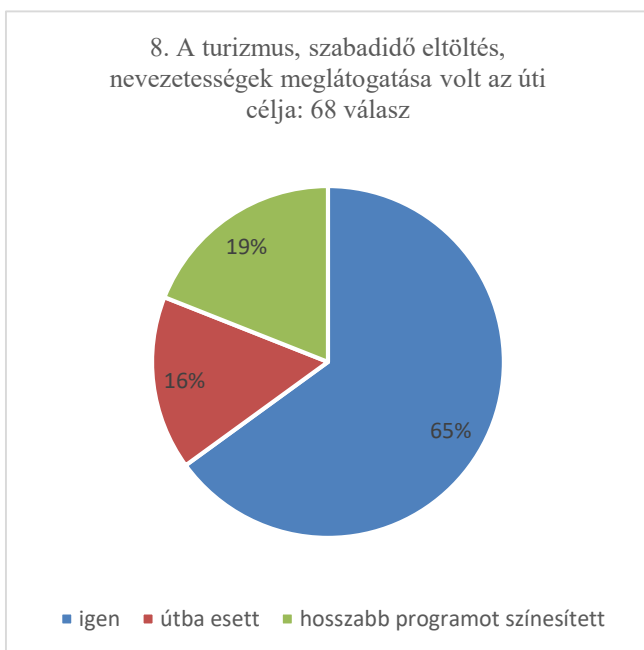
Az először a térségbe látogatók 46% és a gyakori látogatók 35% biztató trendet mutat a visszatérő vendégek javára. A rendezvények vonz ereje is megmutatkozik, főként a közelebbi területekről érkezők körében 19%-ot képvisel.

Forrás: (Saját szerkesztés, 2021)

Sajnos 40% nem vett igénybe szolgáltatást, mindössze megtekintette a látnivalókat, az adott rendezvényt, sétált, túrázott, önellátásra berendezkedve érkezett. Szállást 6% vett igénybe, éttermi szolgáltatást 22%, míg programon 32% vett részt.

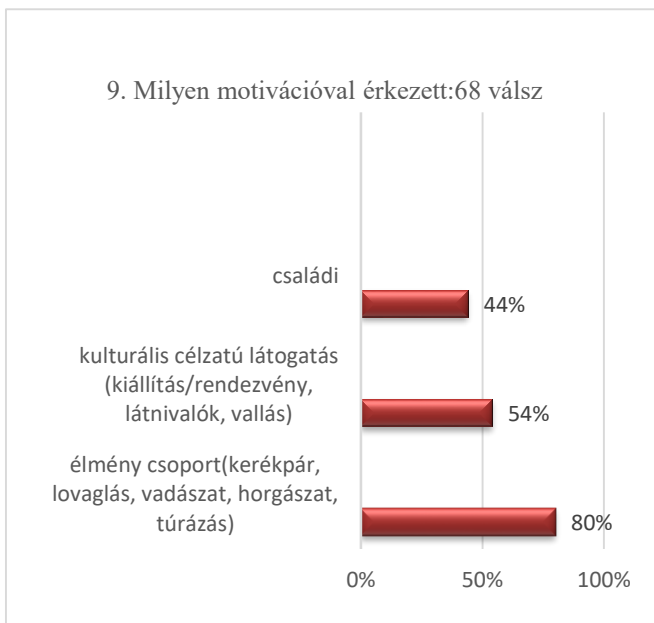
Forrás: (Saját szerkesztés, 2021)

65% számára kifejezett úti cél volt, 16% esetében útba esett ezért megtekintette a látnivalókat néhány órában. 19% főként a Budapestről érkező, Gödöllőre kilátogatók köréből, program színesítő jelleggel került ki.

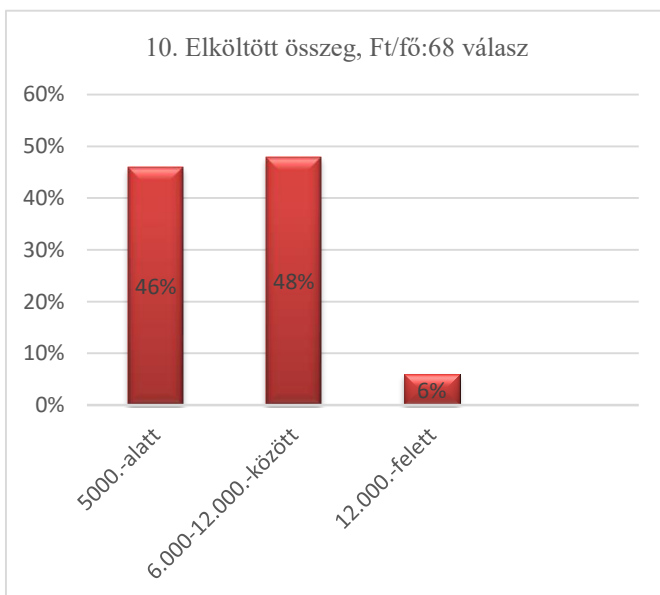
Forrás: (Saját szerkesztés, 2021)

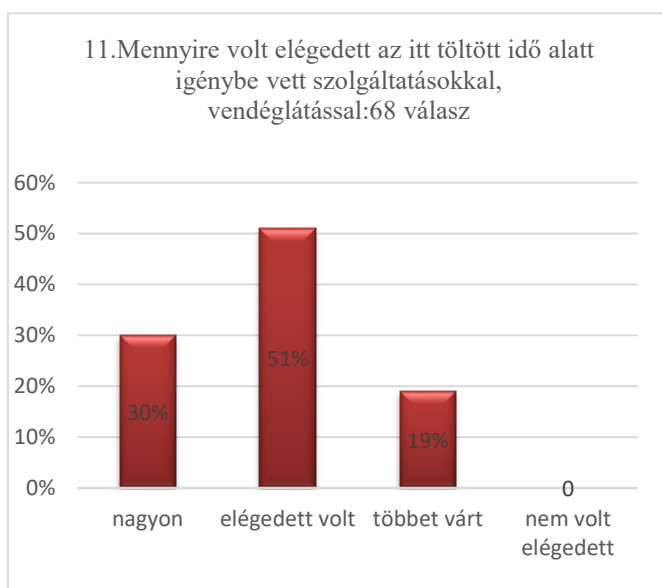
A motivációt három főcsoportra osztottam, de több célt is megadhattak a válaszadók. Az élmény csoportba sorolható tevékenységeket 80%, inkább kulturális érdeklődést 54%, míg családi programos időtöltést 44% jelölt meg első helyen.

Forrás: (Saját szerkesztés, 2021)

A költési arányt az itt töltött idő hossza és a programokon való részvétel befolyásolta leginkább 46% 5000.-Ft/fő alatt költött, 48% esetében 6.000 -12.000.-/ fő volt az elköltött összeg, míg a szállóvendégek költöttek 12.000.- Ft/fő felett, azaz 6%.

Forrás: (Saját szerkesztés, 2021)

19% többet várt, 30% nagyon elégedett volt, míg 51%-ban maradt egy kis hiányérzet.

Forrás: (Saját szerkesztés, 2021)

A kérdőíves adatfelvétellel az első két hipotézisemre kerestem igazolást, ill. szerettem volna jobban megismerni a motivációkat, az érdeklődéseket, az itt eltöltött idővel kapcsolatos benyomásokat.

1. Hipotézis: A térség egyre népszerűbb, gyakran felkeresett kirándulóhely.

Első hipotézisem igaznak bizonyult, biztató trendet mutat a többszörösen visszalátogatók száma. A legtöbben Budapest környékéről érkeznek, családdal és kifejezett úti célként jelölték meg a látogatás okát. Jellemző az 1 napos kirándulás, de a rendezvények is nagy csábítóerővel bírnak.

2. Hipotézis: A látogatók főként rekreációs és kulturális motivációval érkeznek.

Második hipotézisem is megerősítették a válaszadók, ugyanis nagy többségük rekreációs és kulturális céllal érkezik. A vélemények szerint számos rekreációt szolgáló lehetőség van a térségben és a Budapest környékiek számára, melyeket igénybe is vesznek. A kulturális események, rendezvények is gyorsan, könnyen elérhetők a jó közlekedés miatt.

A kérdőívekből azt a megállapítást is sikerült levonni, hogy a kirándulni induló családok és fiatal párok, valamint a Budapestre city break jelleggel érkező vidéki és külföldi utazók a motivációjuk szerint három jellemző csoportra oszthatók:

- a. Élmény szegmens: egyre többen érkeznek sport-rekreációs céllal. Ugyancsak sokan túrázással vagy a látnivalók megtekintésével keresnek új élményeket.

- b. Megfizethetőségre vágyó szegmens: elfogadható árú, biztonságos kikapcsolódást és szórakozást kereső, jellemzően egy-két attrakciót választó csoport.
- c. Minőségorientált szegmens: minőségi, elsősorban kulturális programokat, táj-jellegű gasztronómiai élményeket preferáló, fizetőképes külföldi és belföldi vendégek.

Az egyes szegmensek között természetes átfedések vannak. Szolgáltatásokat nem csak anyagi megfontolásból vesznek kevésbé igénybe, hanem azért is mert például túrázás, kerékpározás során ezek kevésbé elérhetők, igény viszont mutatkozna rá. Az elégedettségi mutatóknál, a hiányérzetet több mint a megszólítottak fele fogalmazott meg. A természeti és épített környezet vonzza az embereket, de még sok igény vár kielégítésre.

Szadán több ízben kíséreltem meg kérdőív felvételt, de zárva találtam a látogatható helyszíneket, ahol turistákkal beszélhettem volna, ill. olyan kirándulóval, aki nem a településen lakik, sajnos nem találkoztam.

Mélyinterjúk kiértékelése

Pécel

Zöld-tócsa Kft. Horgásztó és Szabadidőpark (<http://www.zold-tocsa.hu/>)

10. kép: Zöld Tócsa

Forrás: (Zöld-Tócsa Kft, 2019)

A területnek két tulajdonosa van. 2008-2009-ben épült, korábban szemétkerítő volt. 1,2 hektár területen fekszik, de a 4 m mély tó vizét saját források táplálják. Mellette ősnádas van. Horgászok keresik fel leginkább a területet, elsősorban Pest megyéből, a környező településekről. 2 faház van a területen, melyekben éjszakázni lehet. Kínálnak bobrácsozási lehetőséget, sétálást, pihenést, családi napok és esküvők, egyéb rendezvények szervezése is lehetséges. Szívesen jelennének meg egy a térség program és szolgáltatás kínálatát tömörítő weboldalon az eseményeikkel és szolgáltatás kínálatukkal.

Péceli horgásztavak (interjú nem adtak, a beszélgetés összefoglalója néhány ingatlantulajdonossal):

11. kép: Péceli horgásztavak

Forrás: (MrCsofanyka CsofanykaMr, 2018)

A 4 tó, 3 egyesülettel és elnökséggel rendelkezik. A három egyesület egymástól függetlenül működik, külön házirenddel, együttműködés közöttük nincsen. A három egyesületben mintegy 288 tulajdonos saját ingatlannal rendelkezik. A patak két tó között halad át középtájon. A vonat a patak mellett megy el. A tavak táplálják a patakot vízzel. Az ingatlanok és a tavak körbe vannak kerítve, van kamerás megfigyelőrendszer, kapu. Egy apró hely van mindössze, ahol meg lehet a vizet közelíteni, itt padok is vannak. Idegenek számára, turisztikai, rekreációs célú horgászatra nincs lehetőség. A patak mellett haladó út (meglehetősen kellemetlen, gödrös) az egyesületek tulajdona, egyesületi fenntartásban van. A víz és áram kivezetését maguk finanszírozták. Nem szeretnék semmilyen turisztikai fejlesztést, nem kívánnak semmilyen csatlakozást vagy fejlesztést semmilyen programhoz. I., III., IV. tó beszélgetés: nem tartanak igényt a turizmusra.

II.tó: lenne igény turizmusra, fejlesztésre. Szívesen jelennének meg egy a térség program és szolgáltatás kínálatát tömörítő weboldalon a szolgáltatás kínálatukkal.

12. kép: Ráday-kastély

Forrás: (Zsuzsanna, 2019)

A vendégek leginkább busszal, szervezett utaztatás keretein belül érkeznek. Átlag csoportok 40-50 fő. Nemzeti Kastély Programban és Nemzeti Várprogramban benne van, teljes felújításra lenne szükség, a kastély a 4.-es ütembe lett sorolva. Volt gondolat a Gödöllői és a Péceli kastély közötti esetleges közös munkára, kastélybemutató programra, de nem lett belőle végül semmi. A kastélyban van programszervezésre lehetőség pl: esküvő. A zajló felújítások ellenére látogatható, van tárlatvezetés, kulturális rendezvények. A kastély állami tulajdonban van, bővebb infó: Budavári Ingatlanfejlesztő.

Isaszeg:

13. kép: Carlove Horgásztó

Forrás: (Sporthorgászpark Kft, 2020)

A vendégek zöme autóval érkezik (kb 80%) de vannak, akik a vonatot használják főként Pest és vonzaskörzetéből (Hatvan-Keleti Pu. vasútvonal). Messzebből érkező vendégek: Németország, Ausztria, Győr. 4 tó van összesen, a Rákos-patakból gravitációs elven kapnak vizet, Arany Ponty halászati Zrt-nél (föntebbi tó) folyik be a patak és onnan jön át hozzájuk. Ahogy a fentiek engedik a vizet úgy kapják ők is és így adják tovább a többi lentebbi tórendszernek. Van szállásadási lehetőség, mivel sok a családos látogató. Akik megszállnak a szomszédos településeken szoktak túrázni, várost nézni. Összesen 5 különálló vendégház van külön zuhanyzóval, wc-vel, konyhával stb. Pótágakkal 31 fő, pótág nélkül 23 főt tudnak elszállásolni. A személyzet ad a látogatóknak tanácsot, programajánlatot a horgásztó területén kívüli programokra, látnivalókra (szóban történik). Fejlesztések: horgászattal kapcsolatosak pl. eső elleni beállót, több faházat, wifit hiányolják a vendégek. Beruházások: Pest vonzaskörzete és „gazdagsága” miatt 50%-50% arányban járulna hozzá az állam. Állami terület a horgásztó, a területet bérlik 15 évre. Gödöllő és Isaszeg között 11 tórendszer van, ebből mindegyik állami tulajdon.

A Nemzeti Biodiverzitás-és Génmegőrző Központ a jogos használó (vagyonkezelő), ő adhatja bérbe a tavakat. Nyitott a tórendszer, bárki bemehet. Szállások hétvégeként, szezonban teltházások, nem fűthetőek. Régen volt központi fűtés, de az időközben elöregedett. Május 1 és október 1 a házak kiadási ideje. Nyári szünetben hétköznap is nagyon sok a szállóvendég. Hétvége kb. 60 ember/nap a horgász és ehhez a számhoz adódik még hozzá a családtagok száma. Nyitna a bérlő a zöldfolyosó irányába, a kerékpárosok rendszeresen betérnek hozzájuk, ezért gondolkodnak egy mini bicikli szerviz, pihenő, tároló megépítésén a horgásztó területén belül. A horgásztónál melegételt nem szolgálhatnak, legfeljebb szendvicset. Gondolkodnak egy külön étterem/kifőzde bővítésén. Rendezvényszervezésre van lehetőség pl. esküvő, születésnap, csapatépítők stb. A rendezvényekhez az eszközkészletet a horgásztó biztosítja. Egy évbe kb. 6-7 esküvő kerül itt megrendezésre. Van ugyan saját weboldaluk, de szívesen jelennének meg egy a térség program és szolgáltatás kínálatát tömörítő weboldalon az eseményeikkel és szolgáltatás kínálatukkal.

Pilisi Parkerdő Zrt. Vadászház

14. kép: Isaszegi Vadászház

Forrás: (Viniczai S, 2018)

A pilisi parkerdő Zrt-hez tartozik, szeptembertől februárig a vadászat végett szinte mindig telt ház van, a nagyközönség előtt ebben az időben nincs megnyitva a hely. Egyre több a rendezvény, esküvő, születésnap, csapatépítés, de a vadászat az elsőszámú szempont. A vendégek Európából mindenholnan érkeznek, arányaiban több a külföldi vendég: német, olasz, osztrák, dán, holland. Csoportos hajtóvadászatra van, hogy az USA-ból, Mexikóból is érkeznek. Évente kb. 150-200 vendég van, akik kimondottan vadászati céllal érkeznek. Van horgászati lehetőség is, viszont ezt inkább csak bennfentesek használják mivel nincs olyan sok hal a tóban. Kuttyákat tudnak elszállásolni szintén, viszont ez viszonylag ritka igény.

A külföldi vendégek fele-fele arányban érkeznek autóval és repülővel. Véleményük szerint a gödöllői reptér fejlesztése, kispékek fogadása pozitívan érintené a vadászházat, a külföldi vendégek igényelnék. Magát a vadászházat azért szeretik sokan, mert nagyon jó helyen van, könnyen megközelíthető (reptér, autópálya). A ház 20 férőhelyes. A náluk megszálló külföldi vendégek jellemzően Budapestre kirándulnak, esetleg Gödöllőre. Értékelik, hogy a szálláshely csendes, erdei környezetben van. Az osztályon felüli, személyre szabott a kiszolgálást előnyben részesítik az üzleti jellegű szállodai szolgáltatásokkal szemben. Minden évben megrendezésre kerülő vadgasztronómiai főzőversenyen első helyezést értek el. Az erdei ízek versenyén is első helyezést értek el. A zöldfolyosó felé nyitnának szállásadás és étkeztetés szempontjából fizetőképes vendégek számára, vadászati szezonon kívül. Habár a marketigbe és a tervezésbe nincs közvetlen beleszólásuk, javaslatokat tudnak tenni a tulajdonos felé.

15. kép: Isaszegi Agárpálya, verseny

Forrás: (Agárpálya, 2020)

A pálya múltja igen régre tekint vissza. Több magyar agár szövetség is van, pénzügyi nehézségek vezettek a külföldi tulajdonos megjelenéséhez. Korábban az isaszegi pályán kívül, Rábapatonán volt egy agárpálya, jelenleg Alsónémediben terveznek nyitni egy FCI minősítésű pályát (nem profi), és a lóversenypályán Budapesten is elkezdték az építkezést. A pálya jelenlegi tulajdonos egy cseh klub számára adja bérbe a területet, aki szervezi a versenyeket, Közép- és Nyugat-Európában a legszínvonalasabb versenyrendezőnek számít. Isaszegen kizárólag profi versenyeket tartanak, CGRC minősítésű pálya. A versenyeztetők Romániából, Szlovákiából, Horvátországból, Németországból és Olaszországból is érkeznek. 60-70 kutya is részt vesz egy-egy versenyen, ez viszonylag magas résztvevői számnak számít. Évente mintegy 10-11 versenyt tartanak áprilistól novemberig.

Az érkezők száma a hozzátartozókra is figyelemmel versenyenként közelít a 100 főhöz. Sajnos, sem a személyek, sem pedig a kutyák számára nincs infrastruktúra, szállás, igen

nomád körülményeket kénytelenek elviselni. A közelben elérhető szálláshelyek nem szívesen fogadják a versenyeztetőket, pedig vannak több napos versenyek is, a versenyeztetők pedig jó fizetőképességű vendégek. A versenyek nincsenek meghirdetve, nézőközönség nem vesz részt, ugyancsak az infrastruktúra hiánya miatt. Isaszeg városa nem tekint turisztikai attrakcióként az eseményeikre. Szívesen jelennének meg egy a térség program és szolgáltatás kínálatát tömörítő weboldalon az eseményeikkel.

A szolgáltatókkal és attrakció üzemeltetőkkel felvett mélyinterjúkból azt tudtam meg, hogy hiányolják a kommunikációt a települési önkormányzatokkal, határozott látogatói igényeket ismernek a szolgáltatások fejlesztésének irányára, van körükben fejlesztési szándék, azonban konkrét beruházások még nem történtek.

3. Hipotézis: A szolgáltatók a területfejlesztések ismeretében szolgáltatás bővítéseket és beruházásokat terveznek vagy már végre is hajtottak.

Hipotézisem a szolgáltatói beruházásokról és fejlesztésekről nem igazolódott. Van fejlesztési szándék és elképzelés, forráshiány tapasztalható, de főként a tervezhetőséghez szükséges információk hiányoznak. A fejlesztési elképzelések ad-hoc jellegűek, rövidtávú megvalósíthatóság inkább, amit tapasztaltam. Nincs üzleti terv, jövőkép.

4. Hipotézis: A települések önkormányzatai és a helyi szolgáltatók között kialakult a kommunikáció, az érdekegyeztetés és együttműködés az attrakciók számának növelésére, a szolgáltatási skála bővítésére, a színvonal emelésére.

A mélyinterjúkból azt tudtam meg, hogy a helyi önkormányzatokkal nincs kialakult együttműködés, nincs koordináció a település vezetéssel, sem pedig a szolgáltatók között. A terepmunka során magam is részt vettem egy tájékoztató fórumon, azonban a beruházások célzottságát ösztönző, megtérülés tervezhetőségét megalapozó gazdasági-, oktatási jellegű fórumról nem szerezem tudomást. A térség látnivalóit és a szolgáltatók kínálatát bemutató weblappal kapcsolatos kérdést minden szolgáltatónak feltettem és mindenkitől pozitív választ kaptam.

A lovas, kutyás, horgász, kerékpáros célcsoport lelkes, több ezer kilométert is megtesz és sokszor igen nomád körülményeket is vállal hobbi kedvéért. A körükben egyértelmű igény volt felmérhető a helyben nyújtott szolgáltatásokra, ugyanakkor fizetőképes vendégkör is egyben. Az interjúkból azt állapítottam meg, hogy megfelelő körülmények és szolgáltatások nyújtása esetén több naposra is felfejleszthetők lehetnének az eseményeik, rendezvényeik, túráik, és ezáltal a vendégek több időt töltenének el a térségben.

5 Következtetések, javaslatok

Kutatásaim eredményének összefoglalására SWOT analízist alkalmaztam, amelynek felállításához felhasználtam minden megszerzett ismeretet; támaszkodik a kérdőívekből, a mélyinterjúkból és a saját megfigyelésekből szerzett ismeretekre, a vonzerőleltárra, továbbá a terület gazdaságfejlesztési-, táj- és meder revitalizációs tervekre. Az eredményeket a következtetések levonására és a javaslatok megfogalmazására is fel tudtam használni.

5.1 Következtetéseim demonstrálása:

<p>ERŐSSÉGEK:</p> <p>A térség Budapest agglomerációjába tartozik, nem kell minden szükséges funkciót magának megteremnie.</p> <p>Tömegközlekedési kapcsolatai a fővárossal megfelelőek.</p> <p>Gödöllő felől az utópályáknak köszönhetően közvetlenül is elérhető az ország minden tájáról, a repülőtér közelsége okán külföldről is. A felújított vasút szintén a gyors elérést, kényelmes utazást biztosítja.</p> <p>Jelentős és jó az infrastruktúra fejlődése.</p> <p>Épített örökség gazdagsága (kastélyok, kúriák, római kori emlékek). A térség gazdag kulturális értékekben.</p> <p>A természeti környezete vonzó, jó adottságokkal rendelkezik (kerékpáros túrák, gyalogos túrák, tanösvények, horgászat, lovaglás, rekreáció).</p>	<p>GYENGESÉGEK:</p> <p>A térség Budapest agglomerációjába, az árnyékövezetbe tartozik.</p> <p>A térségnek kicsiny a vonzáskörzete.</p> <p>A helyi vállalkozások szerepe, bevonása a stratégiába gyenge.</p> <p>Nincs egységes fogadóterületként történő megfogalmazása a térségnek, az utazók nem tekintik a Rákos-völgyét összefüggő elemként (desztináció).</p> <p>A térség helyenként rendezetlen benyomást kelt.</p> <p>A természeti értékek jelen állapotukban sok helyen elhanyagoltak</p> <p>A kistérségi együttműködés gyenge.</p> <p>A körforgásos gazdasági koncepció hiánya.</p> <p>A térség közvetlen településközi közúti kapcsolatai egymás között és a főváros irányába alacsony kapacitású, sok helyen rossz minőségű utak.</p> <p>A szálláshely kínálat gyakorlatilag nem értelmezhető.</p> <p>Egy 3csillagos szálloda van (Erzsébet Királyné).</p> <p>Turistaszállások, kulcsosházak, vendégházak, erdei szállások nincsenek.</p> <p>Gasztronómiai turizmus hiánya.</p> <p>A marketing, tájékoztatás, információ áramlás és koordináció hiánya.</p>
<p>LEHETŐSÉGEK:</p> <p>A kistérségben van potenciál a turisztikai fejlesztésekre.</p> <p>Nagy az érdeklődés az agglomerációban a rendezvényturizmus iránt.</p> <p>MICE³ szegmensben rejlő lehetőségek kiaknázása (MATE szerepe).</p>	<p>VESZÉLYEK:</p> <p>Nem képes kihasználni kistérségi együttműködésben potenciálisan rejlő előnyöket.</p> <p>Nem tudja integrálni a kínálati oldal szereplőit.</p> <p>Forráshiány, beruházások elmaradása.</p>

³ MICE (Meetings Incentives Conferences and Exhibitions) - üzleti turizmus (Prosing, 2019)

<p>A kulturális, kongresszusi, fesztivál és vallási célú utazások évszakfüggetlenek.</p> <p>Speciális szegmens: lovas, horgász, eb versenyek területén a szolgáltatások számának, kínálatának és minőségének növelése, kiaknázása.</p> <p>Nemzeti Biodiverzitás-és Génmegőrzési Központ (régóta HÁGK), mint Mo.központi és legnagyobb élő állat génbankja (oktatás, képzés, bemutató tér)</p> <p>Jelentős a potenciál az élmény szegmens fejlesztésére.</p> <p>A megfizethetőségre és a minőségre vágyó szegmens igényei is kielégíthetők.</p> <p>City break jobb kihasználása (néhány óra látogatás helyett, legalább egy vendégéjszaka).</p> <p>Diverzifikált termékfejlesztés az attrakciók és vendégéjszakák számának növelése érdekében.</p>	<p>Nem tudja kialakítani az egységes desztinációs szemléletet.</p> <p>Az M0 mentén versenytársként jelentkezik számos agglomerációs település.</p> <p>Budapest vonzereje az erősödő köz-és szolgáltató funkcióival meghaladja a térség saját szolgáltatási lehetőségeit, „beszorulhat” a Budapest+1 nap koncepcióba.</p> <p>Az agglomerációban több terület is hasonló irányú fejlesztéseket kezdeményez (Velencei-tó, Székesfehérvár, Ráckeve környéke).</p> <p>Szezonálításnak erős kitétség a zömében szabadtéri látnivalók és programlehetőségek miatt.</p>
---	---

5.2 Javaslataim a SWOT- analízis gyengeségek és veszélyek oldalra alapítva teszem meg

A mélyinterjúkból és terepmunkából szerzett információkra támaszkodva, személyes fejlesztési véleményem, hogy a szolgáltatások és az attrakciók számának a növelése, a diverzifikált termékfejlesztés a Budapestről érkezők látogatási gyakoriságát eredményezheti (kiránduló pont). A távolabbról érkezők esetében célként kellene megfogalmazni az itt töltött legalább egy-két vendégéjszakát. A vizsgált térség településeinek egymáshoz való közelsége elősegítheti a szolgáltatások felépítését, az attrakciók sokszínűségének kialakítását, a terület desztinációkénti megfogalmazását, erős térség-brend és imázs kialakítását. Véleményem szerint fontos szempont az egyes települések márkaprofiljának a figyelembevétele, a konkurencia harc elkerülése.

Javaslatom, hogy az agglomeráció egyéb térségeitől való erőteljes megkülönböztetésben az eddig kiaknázatlan speciális érdeklődési és ezért külön célcsoportba sorolható látogatók (horgászok, lovas-és kutyás társadalom, kerékpárral túrázók), kiaknázatlan potenciált rejtenek, mely széles szolgáltatási igénnyel (állatok és felszerelés elhelyezése, közvetlen szálláshely, vendéklátás) jelenhet meg a térségben, ezért mélyebb vizsgálatra érdemes. Véleményem szerint az attrakciók számának növelése, önmagában még nem eredményezi a vendégéjszakák számának növekedését, azonban a speciális érdeklődési körű célcsoport igényeinek a kielégítésével (ami jelenleg teljes hiányként mutatkozik) mérhető növekedés érhető el.

Számos vállalkozás épülhet rá e célcsoport igényeinek a kiszolgálására, elősegítheti az alacsonyabb vagy képzettség nélküliek elhelyezkedését, csökkentve a Budapestre ingázók számát, helyi bevételt generálva.

Szintén az egyediség kiaknázatlan területe a Nemzeti Biodiverzitás-és Génmegőrzési Központ, valamint a Haszonállat-génmegőrzési Intézetben belül működő Méhészeti és Méhbiológiai Osztály, azonban mindkettő attrakcióvá történő fejlesztése átgondolást, tervezést, beruházást igényel. Véleményem szerint a hagyományos állatainkban rejlő nemzeti értékeink és az itt folyó kutató munka bemutatása olyan országos jelentőségű egyediséget kínál, mely nem csak az egyéni látogatók, de szervezett felnőtt és diákcsoporthoz számára egyaránt vonzó úticél lehet. Jelenleg főként a környező településekről érkező óvodai és általános iskolás látogató csoportokat fogadnak.

A Csörsz-árok Gödöllő környéki szakaszának rekonstruálása, átgondolt, a múlt kort bemutató tanösvény kialakításával, attrakcióvá fejlesztésével véleményem szerint ugyancsak nagyban hozzájárulhat a térség vonzerő növekedéséhez, a látnivalók sokszínűségét növelné. Programok, rendezvények gondos megtervezésével (hasonlatosan a Visegrádi Nemzetközi Palotajátékokhoz), akár több napos rendezvénysorozat megrendezésére is alkalmas attrakció nőhet ki belőle. Oktatási célokból, szervezett tematikus kirándulások helyszíne is válhat belőle.

Valamennyi attrakció közös jellemzője, hogy a Rákos-völgyben a kialakítás alatt álló zöldfolyosóra felfűzhető, az ökoturizmus szempontrendszerével összeegyeztethető, mégis erős, sajátos és egyedi, Rákos-völgyi desztinációként is megfogalmazható.

A felsoroltak mind a sport, rekreációs, élménykereső és megfizethetőségre vágyó vendégek számára vonzó attrakciók lehetnek. Turistaházak, kulcsosházak, erdei szállások, falusi szálláshelyek mind elősegíthetik a vendégéjszakák számának növelését. Szolgáltatói oldalról, az ilyen típusú alacsony költségvetésű beruházásra való nyitottsággal találkoztam e körben.

A minőségorientált szegmens, melyet életstílus alapú szegmensnek is nevezhetünk, igényei is részben kielégítetlenek. Az életviteli értékeket kereső, magát kényeztető attitűd, egyre jellemzőbb a külföldi nyugdíjasokra, ezen belül a turisztikai szolgáltatások igénybevételére, melyet növekvő jövedelmi helyzetük és az eltölthető szabadidő biztosít. Körükben népszerűek a testi-lelki felüdülést ígérő wellness csomagok (egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, jó levegőn való séta, gyógy-, frissítő torna és masszázs, gasztró-élmények, kulturális programok stb.) és mindezeket kedvelik csomagban, szervezett utazásokban elérni. (Veres, 2010)

A terepmunka során a külföldi csoportokkal történt beszélgetésekben is rendre megjelent a felsoroltak hiánya a térséggel kapcsolatban. Egyedül a vadászat az a tevékenység, amely erősödő látogatottságot hoz ebben a szegmensben az őszi-téli hónapokban.

A szezonálisnak való kitettség felméréseim szerint jelentős. A jelenlegi attrakciók „téliésítése” átgondolást igényel. A jellemzően kültéri téli programok, mint a karácsonyi vásárok, jégpályák, szánkázási, lovasszán lehetőségek, gasztro-fesztiválok, vidéki disznótoros rendezvények, családbarát játékos helyek, melegedést biztosító téli iglukertek még váratnak magukra.

A kiegyensúlyozott és kiszámítható vendégforgalom növelheti a vállalozási hajlandóságot a térségben, melyhez az előzőkben felsoroltakon túl, az évszakfüggetlen fesztiválok, rendezvények, intézményi események, tanulmányutak – tervezhetőségük okán - mind nagyban hozzájárulhatnak.

A térségbe látogatók és a szolgáltatók egyaránt hiányolták a térség naprakész szolgáltatás és programajánlatát egységes keretben bemutató internetes weboldalt. A legtöbb szolgáltatónak van ugyan weboldala, ahol a saját eseményeit, szolgáltatásait megjeleníti, de az információ áramlás és kooperáció hiányából adódóan, jellemzően nem értesülnek egymás rendezvényeiről, eseményeiről így nem képesek kiegészítő szolgáltatásaikkal csatlakozni.

A körforgásos gazdasági koncepció szintén a helyi vállalkozásokat erősítheti, fokozhatja innovációs képességüket (helyi alapanyagok, helyi szolgáltatások integrált termék-és szolgáltatás fejlesztés révén), a szoros partneri együttműködés hozzájárulhat a jövedelmezőséghez és a fenntartható turizmushoz.

6 Összefoglalás

Felállított hipotéziseimet a kutatás fele-fele arányban igazolta. Elsősorban Gödöllőre jellemző, hogy széles körben ismert és gyakori kirándulóhely, visszatérő látogatókkal, az átutazók is szívesen felkeresik, akárcsak azok, akik Budapestre érkeznek látogatóként. Isaszeg és Pécel inkább a túrázók, horgászok előtt ismert, de ugyancsak kedvelt kirándulóhely.

A desztinációban való stratégiai gondolkodás és cselekvés nem új az európai turisztikai térségekben. A térségi együttműködés, brandépítés, kooperatív szolgáltatás és termékfejlesztés válasz lehet a piaci kihívásokra. A létrehozott desztinációt a fenntartható növekedés célját szem előtt tartva, menedzselni kell, mint egy jól működő vállalatot. A sikeresség kulcsa a vállalkozói szemlélet, a rugalmas alkalmazkodás az új kihívásokra, piacra szabott ajánlati csomagok, a kiváló infrastruktúra, a kiváló kommunikációs és marketing jelenlét az ismertség elérésében és fentartásában, egy szóval a turisztikai desztináció menedzsment vagy TDM (Tózsér, 2010). Véleményem szerint mindezek késlekedése vagy elmaradásának a legnagyobb veszélye, hogy a térség „beleszorul” a Budapest+1 nap koncepcióba (MTÜ M. , 2021).

A Kistérség központja és súlyponti szereplője Gödöllő, a többi település Gödöllőhöz mérten árnyékhelyzetben van, funkciószegénység jellemzi. A felmérésre adott válaszokból kiderült, hogy az egyes települések külön-külön nem képesek egész napos és főként nem több napos, tartalmas programot nyújtani. A fejlesztések, beruházások, az attrakciók és szolgáltatások létrehozása és fenntartása folyamatos forrásigényű feladat, melyhez a térségi együttműködés, a közös pályázat elengedhetetlen. Véleményem szerint az érintett települések és szereplők kooperációját kezelni képes intézményi háttér hozzájárulna a célok összehangolásához az eredményesség biztosításához.

A közös stratégiában azt a közös gondolatot mondjuk ki, amellyel a térség valamennyi szereplője azonosulni tud. A térségnek az eszközei és képességei alapján kell meghatározni innovációs potenciálját és feltárni az ehhez szükséges erőforrásait. Az innovációba be kell vonni valamennyi érintett felet, így a települések vállalkozóit, az intézményeket, az egyetemet, középfokú oktatási intézményeket és a lakosságot is.

A vendégek utazási döntései a desztináció választás szintjén fogalmazódnak meg, így az keresleti kategória. A településeket és lehetőségeiket egy-egy kirakós darabnak látom, melyek összekapcsolásával, közös stratégia kialakításával – természetföldrajzi, kulturális és rekreációs értékek tekintetében összefüggő elemek megalkotásával - egységes fogadóterületként, azaz *desztinációként* jeleníthető meg a Rákos-völgye a turisztikai kínálati piacon. A desztináció településeinek az összessége, a kínálati együttese véleményem szerint képes olyan szinergia hatást generálni, amely a vendégérdeklődés nagyságában megmutatkozva gazdaságos fenntartást és kellően nagy üzemméretet tud eredményezni a desztinációban található szolgáltatások fenntartásához.

Remélem dolgozatomban egy átfogó, ugyanakkor releváns áttekintést sikerül bemutatni, és talán sikerült a fókusz a kevésbé közismert attrakciókra és szolgáltatásokra irányítani, melyek továbbviteli lehetőséget rejtnek. Bízom abban, hogy személyes munkám is talán hozzájárul a térség turisztikai látogatottságának növeléséhez.

Irodalomjegyzék

- 36/2021.(06.14.)PMÖ határozat A Rákos-patak menti fejlesztésekre vonatkozó támogatási kérelem benyújtásával kapcsolatos döntések. (2021). Letöltés dátuma: 2022, forrás: [www.webcache.googleusercontent.com:
http://www.webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Eba5T-zW0bgJ:www.pestmegye.hu/onkormanyzat/rendeletek-hatarozatok/category/435-1-pest-megye-kozgyulesenek-2020-evi-hatarozatai%3Fdownload%3D4994:36-2021-06-14-pmo-hatarozat-a-rakos-patak-menti-fejlesztje](http://www.webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Eba5T-zW0bgJ:www.pestmegye.hu/onkormanyzat/rendeletek-hatarozatok/category/435-1-pest-megye-kozgyulesenek-2020-evi-hatarozatai%3Fdownload%3D4994:36-2021-06-14-pmo-hatarozat-a-rakos-patak-menti-fejlesztje)
- Agárpálya, I. (2020). *Agárpálya Isaszeg*. Forrás: [www.facebook.com:
https://www.facebook.com/agarpalyaisaszeg/?ref=page_internal](http://www.facebook.com/agarpalyaisaszeg/?ref=page_internal)
- BAFT, B. (2007). *Budapesti Agglomeráció Gazdaságfejlesztési Cselekvési Terve*. Letöltés dátuma: 2021, forrás: [www.terport.hu: http://www.terport.hu/webfm_send/690](http://www.terport.hu)
- Bakay, K. (1989). *Jamboree*. Letöltés dátuma: 2021, forrás: [www.bibl.u-szeged.hu:
http://www.bibl.u-szeged.hu/ha/cserkesz/jamboree33.htm](http://www.bibl.u-szeged.hu/ha/cserkesz/jamboree33.htm)
- Barta, G. (2002). Budapest és az agglomeráció szerepkörének kialakulása. Letöltés dátuma: 2021, forrás: http://epa.oszk.hu/02100/02120/00030/pdf/ORSZ_BPTM_TBM_30_201.pdf
- Budapesti Corvinus Egyetem, (. (2021). *Keréparos turizmus és ökoturizmus fejlesztési stratégiája a Rákos-patak mentén az ökoszisztéma szolgáltatások keretrendszerében*. Letöltés dátuma: 2022, forrás: [www.interreg-danube.eu:
https://www.interreg-danube.eu/uploads/media/approved_project_output/0001/47/373f906279b16b4992ced8612e2e583a8c35162b.pdf](https://www.interreg-danube.eu/uploads/media/approved_project_output/0001/47/373f906279b16b4992ced8612e2e583a8c35162b.pdf)
- Csatangoló, T. (2006). *Bemutakozás*. Letöltés dátuma: 2021, forrás: [www.csatangolotanccsoport.hu: https://www.csatangolotanccsoport.hu/#hirek](https://www.csatangolotanccsoport.hu/#hirek)
- Egyesület, E. V. (2021). *Gödöllői Erdei Vasút*. Letöltés dátuma: 2022, forrás: [www.godolloikisvasut.hu: https://www.godollokisvasut.hu/](https://www.godolloikisvasut.hu/)
- Élménytérkép. (2018). *A gazdag történelmi múltú Szent Márton templom*. Letöltés dátuma: 2021, forrás: [www.elmenyterkep.hu: https://www.elmenyterkep.hu/szent-marton-templom-isaszeg-elmany.html](https://www.elmenyterkep.hu/szent-marton-templom-isaszeg-elmany.html)
- Európai Unió Bizottsága. (2020). *Idegenforgalo - Regionális politika Európai Bizottság*. Letöltés dátuma: 2021, forrás: [www.europa.eu: Retrived from
ec.europa.euhttps://ec.europa.eu/regional_policy/hu/policy/themes/tourism/](https://ec.europa.eu/regional_policy/hu/policy/themes/tourism/)

- Faragó, L. (2006/2.). A városokra alapozott területpolitika koncepcionális megalapozása. *Tér és Társadalom*, 83-102. Forrás:
http://real.mtak.hu/116155/1/EPA02251_Ter_es_tarsadalom2107.pdf
- Fekete, M. (2006). Hétköznapi turizmus. A turizmuselmélettől a gyakorlatig. *Doktori (PhD)*, 176. Sopron: Nyugat Magyarországi Egyetem. Letöltés dátuma: 2020, forrás: mek.oszk.hu, <https://mek.oszk.hu/04100/04167/>
- Földi, J. (2013). *Jászárokszállás és a Csörsz árok*. Forrás: www.epa.oszk.hu:
<https://www.jaszarokszallas.hu/?module=news&action=getfile&fid=83001>
- Fővárosi Közgyűlés. (2017). *Rákospatak és környezetének revitalizációja, 1024/2017.(VI.21.)Főv.Kgy. határozatával jóváhagyott dokumentum*. Letöltés dátuma: 2022, forrás: www.budapest.hu:
https://budapest.hu/Documents/V%C3%A1ros%C3%A9p%C3%ADt%C3%A9si%20F%C5%91oszt%C3%A1ly/RPR_TERVI%20MUNKARESZ.pdf
- Funzinebudapest. (2021. március 3.). Forrás:
<https://funzine.hu/2021/03/10/goodapest/vizparti-steggel-megspekelt-kilatoterasz-keszul-a-rakos-patak-partja-menten/>
- GKRTE. (2019). *Térkép*. Forrás: www.https://coupedecheveuxfrun.blogspot.com/:
<https://coupedecheveuxfrun.blogspot.com/2019/04/terkep-godollo.html?m=0>
- GKRTE, G. (2013). *Valkón is keresztül húzódó Csörsz-árok*. Letöltés dátuma: 2022, forrás: www.gkrte.hu:
http://gkrte.hu/public/szterm_show.php?id=13381&ht=&kat=2&musts=1
- GKRTE, G. (dátum nélk.). *Katonapallag - Honvédsírok*. Forrás: www.gkrte.hu:
http://www.gkrte.hu/public/szmuemlek_show.php?id=317&telepules=114&eleje1=&eleje2=&vege1=&vege2=&musts=1
- Gödöllői Királyi Kastély. (2003). *Barokk Színház*. Letöltés dátuma: 2021, forrás: www.kiralyikastely.hu: <https://kiralyikastely.hu/barokk-szinhaz-godolloi-kastely.html>
- Harmónium Egyesület. (2017). *Felelősségteljes utazásról*. Letöltés dátuma: 2021, forrás: www.aprolepes.hu: <https://www.aprolepes.hu/2017-03-14-18-56-10/75-2017-03-14-17-30-15/452-2017-03-14-18-50-54>
- Hosszúréti-patak. (2014). *Esettanulmány - Rákospatak*. Letöltés dátuma: 2022, forrás: www.hosszuretipatak.blogspot.com:
<http://hosszuretipatak.blogspot.com/2014/04/esettanulmany-rakos-patak.html>

- Jeney, László; Krassay, László;. (1997). *A Gödöllői-Erzsébet park története és leírása*.
Letöltés dátuma: 2021, forrás: www.epa.oszk.hu:
http://epa.oszk.hu/02400/02451/00047/pdf/EPA02451_Erdeszettorteneti_Kozlemenyek_32_1997_085-167.pdf
- Kastély Étterem. (2020). *Pekáry Kastély*. Forrás: www.kastelyetterem.com:
<http://kastelyetterem.com/>
- Kóta, A. (2001). *A Rákospatak Zuglói szakaszának madárvilága*. Letöltés dátuma: 2022,
forrás: http://www.pkmk.hu/fuzike/44_kota.htm
- KSH. (2022). *Vendégélszákák száma 2018-2022*. Letöltés dátuma: 2022, forrás:
<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/ksz/ksz2202.html>
- L. Von Bertalanffy. (1968). *General System Theory: Foundations, Developments, Applications*. New York, USA: Braziller. Letöltés dátuma: 2021, forrás:
https://monoskop.org/images/7/77/Von_Bertalanffy_Ludwig_General_System_Theory_1968.pdf
- Lelikné Szegedi, M. (2022). *Isaszeg hagyománya képekben*. Letöltés dátuma: 2022, forrás:
www.facebook.com:
<https://www.facebook.com/252678748944678/photos/a.252707702275116/499906194221931/?type=3>
- Lengyel, M. (2001). *A turizmus általános elmélete* (2001. kiad.). (I. Kővári, & M. Papp, szerk.) Budapest: Képzőművészeti Kiadó és Nyomda Kft.
- Margita 344, 2. T. (1995). Forrás: www.margita344_2.hu: Margita 344,2,
<https://www.margita344-2.hu/f%C5%91oldal/1-r%C3%B3lunk>
- Melinda. (2021). *Isaszegi Művelődési Ház és Múzeumi Kiállítóhely*. Forrás:
www.isaszegmuvotthon.hu: isaszegmuvotthon.hu
- Mester, L. (2009). *Fejlesztési koordináció a budapesti agglomerációban*. Letöltés dátuma: 2021, forrás: <https://jegyzo.hu/budapesti-agglomeracios-fejlesztési-tanács-fejlesztési-koordináció-a-budapesti-agglomerációban-20091/>
- Mizuglónk, B. (2017). *Honnan kapta nevét a Rákospatak*. Letöltés dátuma: 2022, forrás:
www.mizuglonk.hu: https://mizuglonk.hu/projektek/ter_koz/tudtad-e/
- MrCsothanyka CsothanykaMr. (2018). *Péceli horgásztavak 2018 jan*. Forrás:
www.youtube.com:
https://www.youtube.com/watch?v=B51hZIprrI&ab_channel=MrCsothanykaCsothanykaMr

- MTA, Ö. (2017). *Zöldinfrastruktúra-hálózat fejlesztése*. Letöltés dátuma: 2020, forrás:
www.termeszetem.hu:
<https://www.google.com/search?q=MTA+%C3%96kol%C3%B3giai+Kutat%C3%B3k%C3%B6zpont%2C+Ormos+Imre+Alap%C3%ADtv%C3%A1ny%2C+Budapest+2017%3A+Z%C3%96LDINFRASTRUKT%C3%9ARA-H%C3%81L%C3%93ZAT+FEJLESZT%C3%89SE%2C+A+z%C3%B6ldinfrastrukt%C3%BAra-h%C3%A1l%C3%B3zat+felm>
- MTÜ. (2019). *2019-ben ismét rekordot döntött a magyar turizmus*. Letöltés dátuma: 2020, forrás: www.mtu.gov.hu: <https://mtu.gov.hu/cikkek/2019-ben-ismet-rekordot-dontott-a-magyar-turizmus-1425>
- MTÜ, M. (2021). *Turizmus 2.0*. Letöltés dátuma: 2021, forrás: www.mtu.gov.hu: https://mtu.gov.hu/documents/prod/NTS2030_Turizmus2.0-Strategia.pdf
- MúzeumDigital. (2017). *Isaszegi Múzeumi Kiállítóhely (Falumúzeum)*. Letöltés dátuma: 2022, forrás: www.hu.museum-digital.org: <https://hu.museum-digital.org/institution/106?navlang=hu>
- Németh, N. (2004). *"Wetland" jelentése*. Letöltés dátuma: 2022, forrás: www.docplayer.hu: <https://docplayer.hu/3212131-Vizes-elohelyek-wetland-szerepe-a-tajban-es-hasznositasuk-a-szennyvztisztitasban.html>
- Oross, A. (2003). *A Rákospatak és vízgyűjtő területének történeti földrajzi vázlat*. Letöltés dátuma: 2021, forrás: www.rakosliget.hu: [rakosliget.hu, https://rakosliget.hu/wordpress/wp-content/uploads/2020/11/Fons.pdf](https://rakosliget.hu/wordpress/wp-content/uploads/2020/11/Fons.pdf)
- Országgyűlés. (2019). *Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve 2019.03.15*. Letöltés dátuma: 2022, forrás: www.terport.hu: <http://www.terport.hu/kiemelt-tersegek/budapesti-agglomeracio>
- Pécel Hivatalos, V. (2020). *Pécel története napjainkig*. Letöltés dátuma: 2021, forrás: www.pecel.hu: <https://pecel.hu/varosunk/pecel-tortenete-napjainkig>
- Pest Megyei Önkormányzati Hivatal. (dátum nélk.). *Pestmegye*. Forrás: www.pestmegye.hu: <http://www.pestmegye.hu/index.php>
- Pilisi Parkerdő. (2021). *Isaszegi Honvéd Sírok*. Forrás: www.parkerdo.hu: <https://parkerdo.hu/turizmus/latnivalok/isaszegi-honved-sirok/>
- Pinke, Z. (2011). *Isaszeg örökségi tanösvény koncepció*. Letöltés dátuma: 2020, forrás: www.academia.edu: https://www.academia.edu/2115020/Conception_of_a_heritage_path_in_Isaszeg_Budapest_metropolitan_area_Working_paper_Isaszeg_%C3%B6r%C3%B6ks%C3%96sv%C3%A9ny_koncepcio

- A9gi_tan%C3%B6sv%C3%A9ny_koncepci%C3%B3_egyeztet%C3%A9si_anyag
_T%C3%A1jrevitaliz%C3%A1ci%C3%B3_lehet%C5%91s%C3%A9
- Pinke, Z. (dátum nélk.). *Budapest-Városliget - Gödöllő Királyi kastély kerékpárút nyomvonal*. Letöltés dátuma: 2020, forrás: www.academia.edu:
https://www.academia.edu/2184882/Conception_of_Cycle_Route_Between_Budapest-V%C3%A1rosliget_and_Royal_Palace-G%C3%B6d%C3%B6ll%C5%91_Budapest_metropolitan_area_Budapest-V%C3%A1rosliget_G%C3%B6d%C3%B6ll%C5%91-Kir%C3%A1lyi_Kast%C3%A9ly_ker%C3%A9kp%C3%A1r%C3%A1
- Pinke, Z. (dátum nélk.). Tájrevitalizáció lehetőségeinek vizsgálata a Rákos-patak vízgyűjtőjén (program összefoglaló). Gödöllő: SZIE MKK KTI Agrár-Környezetgazdálkodási tanszék. Letöltés dátuma: 2020, forrás:
https://www.academia.edu/2115026/Investigation_into_the_Opportunities_of_Landscape_Rehabilitaion_in_the_R%C3%A1kos_Brook_Watershed_Summary_T%C3%A1jrevitaliz%C3%A1ci%C3%B3_lehet%C5%91s%C3%A9geinek_vizsg%C3%A1lata_a_R%C3%A1kos_patak_v%C3%ADzgy%C5%B1jt%C5%91
- Pinke, Zs. - Rácz T.Á.- Siklódi Cs. - Szabó B. (2012). *Pécel-Várhegy bronzkori földvár, Négyszögletű kerekerdő közösségi tér koncepció*. Letöltés dátuma: 2020, forrás:
www.academia.edu:
https://www.academia.edu/2114991/Conception_of_the_Social_Space_in_P%C3%A9cel-V%C3%A1rhegy_Bronze_Age_Oppidum_Budapest_metropolitan_area_Rectangular_Round-Forest_Playground_P%C3%A9cel-V%C3%A1rhegy_bronzkori_f%C3%B6ldv%C3%A1r_N%C3%A9gysz%C3%B6glet%C5%B1_ke
- Prosing, B. (2019). *MICE turizmus (üzleti turizmus)*. (A. Tamás, Szerk.) Letöltés dátuma: 2022, forrás: www.szallasmarketing.hu:
<http://www.szallasmarketing.hu/turisztikai-definiciok/71-mice-turizmus-uzleti-turizmus>
- Rákoscsaba. (2013). *Rákos nevű települések*. Letöltés dátuma: 2021, forrás:
www.rakoscsaba.hu: <https://rakoscsaba.hu/rakos-nevu-telepulesek/>
- Rákoscsaba. (2013). *Rákos-patak útvonala, vízgyűjtő területe*. Letöltés dátuma: 2021, forrás: [rakoscsaba.hu](http://www.rakoscsaba.hu): <https://rakoscsaba.hu/rakos-nevu-telepulesek>

- Rákosliget. (2022). *Rákos-patak*. Letöltés dátuma: 2022, forrás: rakosliget.hu:
<https://rakosliget.hu/rakospatak/index.html>
- Rees, William; Wackernagel, Mathis. (1996). *Ecological footprint*. Letöltés dátuma: 2021, forrás: www.britannica.com:
<https://www.britannica.com/biography/William-Rees>
- Saját szerkesztés. (2021).
- Sipos, A. (2002). *Tanulmányok Budapest múltjából*. Budapest: Budapesti Történeti Múzeum-Budapest Főváros Levéltára. Forrás: Budapesti Történeti Múzeum - Budapest Főváros Levéltára,
http://www.btm.hu/files/TBM/ORSZ_BPTM_TBM_30.pdf
- Sporthorgászpark Kft. (2020). *Carplove Horgász és Pihenőpark*. Forrás:
www.carplovepark.hu: <http://www.carplovepark.hu/index.html>
- Suklyok, Judit; Magyar, Zsuzsanna;. (2014). *Az aktív turizmus helyzete Magyarországon, Fókuszban a kerékpározás és a természetjárás*. Letöltés dátuma: 2022, forrás:
www.mtu.gov.hu.: <https://mtu.gov.hu/documents/prod/15-26-Aktiv-turizmus.pdf>
- Sulyok, J. (2013). *Ökoturizmus*. Letöltés dátuma: 2021, forrás: mtu.gov.hu:
https://mtu.gov.hu/documents/prod/Okoturizmus_sulyok.html
- Szabó,L. és tsai. (2011). *A Gödöllői-dombság természeti-és gazdaságföldrajzi viszonyai, kultúrtörténete*. Gödöllő: SZIE Kiadó.
- Szada Nagyközség Önkormányzat. (2021). *www.szada.hu*. Forrás: <https://szada.hu/szadai-kozsegi-piac>
- Szállás.hu. (2022). *Nemzetközi természetfilm Fesztivál*. Letöltés dátuma: 2022, forrás:
www.szallas.hu: <https://szallas.hu/programok/nemzetkozi-termeszetfilm-fesztival-2022-godollo-p6086>
- Szendőfi, B. (2020). *Őszi halfauna felmérés a Rákos-patakon*. Letöltés dátuma: 2020, forrás: zoldxvii.hu: <http://zoldxvii.hu/oszi-halfauna-felmeres-a-rakos-patakon-2020/>
- Szücs, M. (2013). *Helytörténeti vetélkedő 1. rész – Csörsz-árok*. Forrás: www.vmh.hu:
<https://vmh.hu/helytortenet/helytorteneti-vetelkedo-1-resz-csorsz-arok/>
- TopoPress.Map, T. (2019). *Gödöllő - Isaszegi tórendszer*. Letöltés dátuma: 2022, forrás:
www.horgasz.terkep.net:
http://horgasz.terkep.net/images/Terkep/felugro/M/M53_60.html
- Tőzsér, A. (2010). Turisztikai desztináció menedzsment (TDM). *Versenyképes turisztikai desztináció: új turisztikai versenyképességi modell c.doktori értekezés*. Miskolc:

- Miskolci Egyetem. Letöltés dátuma: 2021, forrás: <https://docplayer.hu/1029261-Turisztikai-desztinaciomenedzsment-tdm.html>
- Turizmus, K. (2020). *Készül a Rákospatak ökoturisztikai stratégiája*. Letöltés dátuma: 2022, forrás: www.turizmus.com: <https://turizmus.com/desztinaciok/keszul-arakos-patak-okoturisztikai-strategiaja-1170866>
- Veres, Z. (2010). *Életstílus alapú fogyasztói szegmensek Magyarországon*. Szeged: Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar Üzleti Tudományok Intézete. Letöltés dátuma: 2022, forrás: <https://eco.u-szeged.hu/download.php?docID=40127>
- Viniczai S. (2018). *Mesteri ajánlat: kényelmes szállás, kitűnő konyha az Isaszegi Vadászházban*. Forrás: www.magyarmezogazdasag.hu: <https://magyarmezogazdasag.hu/2018/01/11/mesteri-ajanlat-kenyelmes-szallas-kituno-konyha-az-isaszegi-vadaszhazban>
- Wikipédia. (2017). *Gödöllői-dombság tavai*. Letöltés dátuma: 2022, forrás: www.gvkik.hu: https://www.gvkik.hu/wiki/index.php/G%C3%B6d%C3%B6ll%C5%91i-dombs%C3%A1g_tavai
- Wikipédia. (2021). *Gödöllői repülőtér*. Letöltés dátuma: 2022, forrás: www.hu.wikipedia.org: https://hu.wikipedia.org/wiki/G%C3%B6d%C3%B6ll%C5%91i_rep%C3%BCl%C5%91t%C3%A9r
- Wikipédia. (2022). *Gödöllő*. Letöltés dátuma: 2022, forrás: www.gvkik.hu: https://www.gvkik.hu/wiki/index.php/G%C3%B6d%C3%B6ll%C5%91#G.C3.B6d.C3.B6ll.C5.91i_Kir.C3.A1lyi_Kast.C3.A9ly
- Wikipédia. (2022). *Isaszeg*. Letöltés dátuma: 2022, forrás: www.hu.wikipedia.org: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Isaszeg>
- Wikipédia. (2022. január 1). *Rákospatak*. Forrás: [Wikipedia.org](http://www.wikipedia.org): <https://hu.wikipedia.org/wiki/R%C3%A1kos-patak>
- Wikipédia. (2022). *Rákospatak (Duna)*. Letöltés dátuma: 2022, forrás: www.hu.wikipedia.org: [https://hu.wikipedia.org/wiki/R%C3%A1kos-patak_\(Duna\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/R%C3%A1kos-patak_(Duna))
- Zöld-Tócsa Kft. (2019). *Zöld-Tócsa horgászto és szabadidőpark - Pécel*. Forrás: www.zold-tocsa.hu: <http://www.zold-tocsa.hu/>
- Zöldtócsa, K. (2009). *Zöld Tócsa Horgászto és Szabadidőpark- Pécel*. Letöltés dátuma: 2022, forrás: www.zold-tocsa.hu: <http://www.zold-tocsa.hu>
- Zsuppán, A. (2019). *Bezárt régészeti parkot is lehet most venni az államtól*. Letöltés dátuma: 2021, forrás: www.index.hu:

https://index.hu/gazdasag/2019/07/19/bezart_regeszeti_parkot_is_lehet_most_venni_az_allamtol/

Zsuzsanna, S. (2019). *Egyedülálló a péceli Ráday-kastély a fekete-fehér falfestményeivel*

Magyarországon. Forrás: www.szeretlekmagyarorszag.hu:

<https://www.szeretlekmagyarorszag.hu/utazz/egyedulallo-a-peceli-raday-kastely-a-fekete-feher-falfestmenyeivel-magyarorszagon/>

Helyi lapok:

GDL Pelikán,

SZADA, Nagyközség Önkormányzatának közéleti tájékoztató havilapja

Törvények:

1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről

Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve

2011. évi LXXXVIII. tv. A Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről szóló 2005.

évi LXIV. törvény módosításáról. Magyar Közlöny 76. (2011.júl.5)

Pest Megye Önkormányzatának Közgyűlése a 36/2021.(06.14.) PMÖ sz. határozata

1517/2016. (IX. 23.) Korm.r.

Mellékletek

1. melléklet: Kérdőív

Mackovic Martin Nikola vagyok a MATE T-V.(BA) szakos végzős hallgatója.

Szakedolgozatomat a „Rákosmente turizmusa” címmel írom. Kérem kutató munkámhoz adjon segítséget, a feltett kérdéseimre adott válaszaival. Az adott válaszokat csupán dolgozatom összeállításához használom, azaz anonim.

1. Kora: .....

2. Neme: Nő Férfi

3. Kivel érkezett

- egyedül,
- családdal,
- ismerőssel,
- szervezett csoporttal.

4.Honnan érkezett (a megfelelőt kérem húzza alá):

Budapest és környéke	Tisza-tó	Észak - Alföld
Észak – Magyarország	Dél-Alföld	Közép-Dunántúl
Balaton	Dél-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl
Külföld		

5. Mennyi időt tölt Pécelen, Isaszegen, Gödöllőn, Szadán (a megfelelőt kérem, húzza alá):

Pécel	2-5 óra	6-10 óra	1 nap	1 éjszaka
Isaszeg	2-5 óra	6-10 óra	1 nap	1 éjszaka
Gödöllő	2-5 óra	6-10 óra	1 nap	1 éjszaka

6. Hányadszor látogat a térségbe? (körülbelül):

- gyakran járok ide,
- először járok itt,
- valamely esemény (rendezvény) alkalmából szoktam jönni

7. Igénybe vett-e turisztikai szolgáltatást? (több válasz is megjelölhető)

- Igen, szálláshely szolgáltatást
- Igen, éttermi szolgáltatást
- Igen, program szolgáltatást
- Nem

8. A turizmus, szabadidő eltöltés, nevezetességek meglátogatása volt az úti célja?
- Igen, kifejezetten ezért utazott ide.
  - Nem, csak útba esett és megtekintette.
  - Nem, egy hosszabb üdülés programját színesítettem vele
9. Milyen motivációval érkezett? (több válasz is megjelölhető)
- Bicikli- túra
  - Túrázás
  - Lovaglás
  - Vadászat
  - Horgászat
  - Kiállítás, rendezvény
  - Látnivalók megtekintése (épített örökség)
  - Vallási, zarándok út
  - Családi kirándulás
10. Körülbelül milyen összeget költött (egy főre nézve) az itt töltött idő alatt?
- 5.000 forint alatt,
  - 6.000 – 12.000 forint között,
  - 15.000 forint felett.
11. Mennyire volt elégedett az itt töltött idő alatt igénybe vett szolgáltatásokkal, a vendéglátással?
- nagyon meg van elégedve,
  - meg van elégedve,
  - kicsit többet várt,
  - nincs megelégedve.

2. Melléklet: Mélyinterjú kérdések

Pécel, Zöld-tócsa Kft. Horgásztó és Szabadidőpark

Kérem mutassa be a területet néhány szóban!

Ez egy kárpótlási terület, örökösödésként kaptuk, a Puskás és a Baráth családé. Régen szemétkerakó, nádas, sásos terület volt. Volt benne mocsár, utána mi kitakarítottuk, 3-4 méter mély a tó, kiszedtük a szemetet. Csak az engedélyezett területen tisztítottunk, kotortattuk a feneket. A további részei ősnádas, madarak, bogarak és egyebek élőhelye.

Ez a védett ősnádas, amely Isaszeg és Pécel között húzódik?

A nádas Isaszegig terjed. A békák számára utat kellett készíteni, hogy át tudjanak menni a nádasba, ezért nem is nagyobb a tó, mert nem lehetett több nádas kiszedni. A sziget is azért van, mert egy ősrégi fa volt rajta, csak aztán kidőlt, kiszáradt, tönkrement, ki kellett vágni. A sziget megmaradt, de egy nagyobb vízterületet szerettünk volna, azonban ez a fa miatt nem jöhetett létre. Nagyon sok engedély kellett, zöldektől, vízjogi, meg egyéb. Most is, ha egy fát ki akarunk vágni, akkor le kell fényképezni, bizonyítani, hogy azért vágtuk ki mert tönkrement. Mennek már tönkre, öreg fák.

Kik látogatnak ide Önökhöz, honnan érkeznek?

Jellemzően horgászni érkeznek az ország minden területéről, péceliek is nem olyan nagy számban, vidékiekről is a 16,17,18 kerületekből. Tudja a horgászok olyanok, hogy eljönnek megnézik, hogy ez egy kis tó, nagy tó, akármilyen tó, mit lehet fogni. A másik fele meg, hogy ugye ez nem egy nagy vízterület, ez inkább mély, ez olyan kis családi hangulatú. Lehet itt bográcsolni közben, tartani rendezvényeket. Ennyit tudok elmondani.

Ráday-kastély

Bemutatná nekem röviden a kastélyt?

Ráday Pál építette, a birtokot hozományként kapták és ők építettek rá egy kisebb kúriát, amit fiát I.Gedeon bővített kastéllyá. Ráday Pál a Rákóczi szabadságharcnak volt vezéralakja, ő volt a Fejedelem titkos Kancelláriájának a vezetője. Fiát, Gedeont már távol tartotta a politikától, inkább a tudomány, s művészetek felé terelte. Több külföldi egyetemen tanult, majd apja halála után tért haza Magyarországra. Apjától egy kisebb festmény gyűjteményt, éremgyűjteményt, valamint egy 300 kötetes könyvtárat örökölt, amit az ő halálakor készült leltár 15.000 kötetre becsült föl. Ráday Gedeon életében volt egy végrendelete, a családnak bármely okból meg kell válni a könyvtártól, az csak ha egyben marad szabad. Ez be is következett, a család eladósodott, így kénytelenek voltak eladni a könyvtárat. Több jelentkező volt rá, végül a Buda Melléki Református Egyház vette meg. Ennek köszönhetően a könyvtár egyben maradt. A kastélyt 1872-ben eladták, elárverezik, utána a Kelecsényi családhoz került, tőlük az 50-es években államosították és 1956-1997 között a MÁV utókezelő és elfekvő kórháza volt az épületben. A kastély freskóit Schervicz Mátyás budai festő készítette. A könyvtár még nincs felújítva, ez maradt meg az eredeti és legjobb állapotban. A történelem és különböző tudományok képei vannak a falakon festve. A rézkarc az egy hiteles ábrázolás Ráday Gedeonról, mert nemigen szerette, ha lefestik vagy lerajzolják. Kazinczy egy alkalommal jött Pécelre és hozott magával egy festőt és sikerült rábeszélni, hogy üljön modellt. Kazinczynak

köszönhetően ez az egy hiteles kép van róla. Ennek e képnek a keletkezésének a történetét a Pályám emlékezet című művében részletesen le is írja.

Mivel érkeznek a látogatóik, használják-e a felújított vasutat, honnan érkeznek?

Elsősorban busszal érkeznek, szervezett csoportokban. Az egyéni látogatók nem jellemzők. Különböző megyékből érkeznek, pl. tegnap Nyíregyházáról volt egy 50 fős nyugdíjas csoport. A csoportok általában 40-50 főből állnak.

Milyen szervezésben érkeznek ezek a csoportok?

Általában nyugdíjas egyesületekről, klubokról van szó.

Elmondta, hogy felújításokat szeretnének végezni az épületen. Milyen forrásból oldják meg?

A kastély benne van a Nemzeti Kastélyprogramban, tehát teljes felújítása várható. Mivel Pest megyében vagyunk, nem lehet EU-támogatást kapni, átsoroltak bennünket a IV.ütembe, az pedig nem tudjuk, hogy mikor lesz. Egyébként Pest megyében öt kastély van benne ebben a programban, mindegyik kimaradt: az aszódi kastély, az acsai kastély, péceli kastély. A honlapon meg lehet nézni, hogy melyik kastélyok vannak benne.

Korábban mondta, hogy a gödöllői Grassalkovich kastéllyal gondolkodtak azon, hogy közösen szerveznének és lebonyolítani kastélybemutatókat. Miért akadt el ez a kezdeményezés, lát-e esélyt arra, hogy mégis létrejöjjön az együttműködés?

Ezt valakinek fel kéne karolni. Az akkor létesítmény felelősünk gondolkodott abban, hogy jó lenne felvenni velük a kapcsolatot. Voltunk is náluk, beszéltünk is róla, csak nem jött létre semmi. Abbamaradt az egész. A létesítmény felelős elkerült és így abbamaradt minden.

Milyen tevékenységet folytatnak még a kastélybemutatón túl?

Rendezvények, kulturális események, esküvők zajlanak.

Ki a tulajdonos?

A Budavári Ingatlanfejlesztő, bővebb információt ott tudnak nyújtani

Isaszeg, CarpLove Horgászto

Milyen módon és honnan érkeznek a vendégeik?

A pecások zöme autóval érkezik, Pest és vonzáskörzetéből sokan járnak ki vonattal, de 80%-uk autóval érkezik. Ezt a felszerelés is indokolja. Pest, Hatvan, Biatorbágy, Esztergom, azaz Pest vonzáskörzete adja a nagy részét a pecásainknak, de volt már úgy, hogy Németországból, Ausztriából, Győrből jöttek hozzánk. Például most volt itt szállóvendégünk két hétre egy osztrák hölgy az édesapjával, érkeznek messzebből is.

Bemutatná nekem röviden a patakkal való kapcsolatát a tórendszernek?

4 tavunk van összesen. A Rákos-patakból gravitációs elven kapjuk a vizet, tehát nem a patakból kapjuk, hanem a fölöttünk lévő tórendszerből. Ha jól tudom az Arany Ponty Halászati Zrt-nél folyik be a patak az ő területükre és amilyen intenzitással a Kovásznai Béla bácsi a telepnek a vezetője engedi a vizet, úgy kapjuk mi is és adjuk tovább, tovább a többi tórendszernek.

Látom, hogy faházakkal is rendelkeznek, tehát éjszakai szállás is igénybe vehető Önöknél?

Igen, nagyon sokan érkeznek úgy, hogy családok, gyerkőcökkel. Most pl. az egyik házikónkba szinte minden hétvégét itt tölt egy család a szünidőben. Két kisgyerek, anyuka, apuka. Másik faházban jelenleg egy egygyermekes család van, tehát ez konkrét példa. Összesen 5 db. vendégházunk van. Ezek különálló zuhanyzóval, mellékhelyiséggel, pici nappalival, hűtővel felszerelt épületek. Pótágyazva 31 főt, pótágy nélkül 23 főt tudunk elszállásolni.

Mivel töltik a napot a családok, Ön mit tapasztal?

Amíg a férfiak pecáznak, addig anyukák sütögetnek, elmennek kirándulni a gyerekekkel. Ugyebár itt van szemben a 300 hektáros Arborétum. Oda elmennek, be Gödöllőre Sissy kastély, Isaszegi csatának a helyszínét megnézik, akkor azt hiszem az emlékpark ott van Pécel fele. Tehát családok sokan jönnek

Önök esetleg adnak programajánlatot a környékre? Tehát ha valaki idejön tegyük fel Esztergomból, nem tudja, hogy itt Isaszegen, Gödöllőn mit lehet megnézni, meglátogatni, akkor Önök esetleg ilyesmit tudnak ajánlani?

Prospektusunk nincs erre, de amit mi tudunk, azt persze szóban elmondjuk. Őszintén szólva csak néhány helyszínt ismerünk, így ezeket szoktuk javasolni. Ha érdeklődnek merre tudnának elmenni, akkor ugye először az Arborétum jön szóba, vagy ha valaki természetjáró vagy Isaszegre szeretne sétálni vagy be Gödöllőre – nem csak a kastély van ott, hanem ott van az Alsó és a Felsőpark, ahol azért lehet elég szépeket sétálgatni, illetve valaki, ha messzebről érkezik és Pestre akar bemenni, ott is a nagyobbakat, akár Hősök tere, elmenni egyet Libegőzni, fölmenni a Normafához, tehát hogyha tényleg ilyen nagyobb túrákat terveznek.

Bármilyen jövőbeni fejlesztést, plusz szolgáltatás, amit esetleg igényelnének a vendégek, de még nem tudják kielégíteni terveznek?

Amit igényelnének, az elsősorban a horgászattal kapcsolatos. Esőbeállókát, illetve ugye mondtam, hogy négy tavunk van, az alsó az a legnagyobb, az 6,5 hektár, oda a bulisok járnak, akik több napra jönnek, tehát oda tervezünk még faházakat, hogy ne csak sima sátrat lehessen felverni, mert valaki nem szívesen sátrazik végig 3-4 napot. Főleg, ha esős az idő.

Viszont sokkal szimpatikusabb, hogy ha van egy házikó. Nem nagy dolgokat igényelnek, csak hogy az ágycát be tudja rakni és az összes cuccát szárazon tudja, az esőtől. A sátor az szinte vízszintbe van gyakorlatilag, ahogy leraktad. Amit hiányolnak még, nem sokan, páran, az a

wifi. Viszont én meg úgy vagyok vele, ha kijön ide a természetbe, akkor amennyi mobilnetje van, akkor nyomkodja. Furán hangzik, de ha már itt van kint, akkor pihenjen. Beruházásokkal kapcsolatban, jól tudom, kiemelt területen vagyunk mi is, Pest vonzáskörzete miatt és 50-50%-os beruházási arányban lehet legfeljebb pályázni.

Milyen tulajdonosi viszonyok vannak?

Állami terület vagyunk, tehát nekünk ez egy bérlemény. 15 évre béreljük 2029-ig. 11 tórendszer van Gödöllő és Isaszeg között. Ha jól tudom mindegyik az államé, állami terület, viszont a Nemzeti Biodiverzitás- és Génmegőrzési Központ a vagyonkezelő és ő adhatja ki bérbe a területet különböző intervallumokra. És ugye mi ezt 2014-ben nyitottuk meg. Előtte is üzemelt, mint Silver, ugyanúgy nyitott tórendszer volt, tehát bárki bejöhetett. Mi 2029-ig kaptuk meg.

Önökhöz tartozik Isaszegen a Hold utcánál a Breki-tó?

Nem, az már nem. Mi felettünk az Újságírók-tava van, nekünk a Nagy Pontyos-tó, a következő már Csendes-völgy az egy teljesen magán, úgy magán, hogy oda csak tagok mehetnek be, alatta van a Park Horgász Egyesület, vagy Pallasznak szokták még hívni és utána jön a Breki. És a leges- legvégén, az már Pécelhez van közelebb, Pécel és Isaszeg között a Guseppe, az közben már bezárt. Meg van ott egy másik kis tavacska, a Péceli Horgásztavak.

A látogató számról mit tudna összefoglalni és mi az a célszám, amit szeretnének elérni?

Inkább úgy tudnám lebontani, hogy a szálláséjszakáink hétvége állandóan teltházások, a szezonban. Nem fűthetőek. Egy központi rendszerről lehetett régebben a faházakat fűteni egy nagy kazánházból. Azonban annyira előregedett a rendszer, hogy vagy az összeset fűthetném, vagy egyiket se, így mi a faházakat csak május 1-től adjuk ki egészen október 1-ig. Viszont szezonban teltházások hétvégén. Nyári szünetben hétköznap is nagyon sok szálló vendég van. Elmondhatom, hogy horgászokból hétvége kb.35-40 fő kistavas vendégünk van a 2-3 kisebb tavunkon és teltházás a nagy-tó. A nagy tavon pedig 10 állás van az 20 emberrel lehet számolni. Tehát körülbelül hétvége 60 ember/nap a horgász és ehhez a számhoz adódnak még a családtagok, szállóvendégként.

Tehát erre a számra még megérvé bővíteni, lenne rá igény?

Igen, mindenképpen.

A hely is meglenne a bővítéshez?

akár egy esőbeálló elférjen, illetve ezek mesterséges gátak, tehát ott is a 6-10 méter széles gátakon kényelmesen elférnek az 1-1,5 méter széles kis esőbeállók.

Ha létrejön a zöldfolyosóval összekötő kerékpárút, számítanak-e újabb turistákra, akikre új szolgáltatások lehetne szabni?

Biztos, mert jelenleg a közutat használó sport-kerékpárosok nagy számban járnak be hétvégente hozzánk, olyanok, akik csak tekernek Pécel, Isaszeg vagy Nagytarcsa felől Gödöllő felé. Pont jó helyen vagyunk arra, hogy megpihenjenek nálunk. Bejönnek egy pohár italra, üdítőre. A biztonságos zöldfolyosó a családok kerékpározókat is elhozná, számukra pedig kifejezetten előnyös pihenőhely lehetnénk, mert a gyerekek itt biztonságos területen tudnának egy kicsit megpihenni. Van játszóterünk is. Többen is felvetették már a sport-kerékpárosok közül, és valóban megfontolandó, hogy egy ilyen mini szervizállomást felépíthetnénk, vagy egy mini bringatárolót, pihenőt. A mosdó is hasonló kérdés, nálunk azt bármikor használhatják a betérő látogatók.

Étkezést is kínálnak vagy önellátás van?

Sajnos nem. Mivel a konyha nem egy légtérben van a büfével, ezért mi melegített nem szolgáltatathatunk, szendvicseket igen.

Nincs igény a vendégek körében a főételre, napi menüre?

Van terv arra, hogy bővítsünk. Volt egy régi nagy étterem, de jelenleg ott nincs gáz. Valamikor esküvőket is szerveztek, jelenleg csak terembérletként adható ki, van eszközkészlet hozzá, amit nyújtani tudunk. Van egy elég nagy előkészítő konyha, ahol saját maguknak előkészíthetik az ételeket vagy catering cég szolgáltatja az ételt. Egy évben 6-7 esküvőt tartanak itt.

Egyéb rendezvényeket szoktak tartani?

Születésnap összejövetelek szoktak általában lenni. Például van egy rendőrcsapat, akik visszajárnak már 4-ik éve, biztosítók Groupama, Allians-osok is visszajárnak már 3 éve. Itt alszanak, főznek együtt, főzőversenyt rendeznek. Csapatépítő, magánjellegű rendezvényeket, születésnapokat. Volt már olyan, hogy nem csapatépítő tréning, hanem továbbképzést tartottak, este viszont bulit.

Isaszegi Vadászház

Kérem mutassa be röviden a vadászházat!

A Pilisi Parkerdő Zrt-hez tartozunk. 1000 hektáron terül el a mi területünk. Vadászházként működünk. Szeptembertől februárig folyamatosan foglalva van a vadászház, a nagyközönség előtt ebben az időszakban nincs megnyitva.

Az egyéb időszakokban, amikor nincs vadászat, kínálnak valamilyen szolgáltatást?

Rendezvények szoktak lenni, vadászattal kapcsolatos szakmai konferenciák, egyre több az esküvő, szülinapi party-k, csapatépítők. A nyár folyamán is ki van használva a ház. Az első számú szempont mindenképpen a vadászat. A vadászati naptártól függően, mindenképpen a vadászok élveznek előnyt. Vadászati szezonon kívül, foglalható szállás, nyitott a ház a nagyközönség előtt, azonban az igen költséges.

Honnan érkeznek a vendégeik? Hogyan alakul a hazai és a külföldi vendégek aránya.

Európából mindenhonnan érkeznek. Elsősorban külföldi vendégeink vannak, igen költséges a vadászházban töltött idő. Rengeteg német vendég van, osztrák, olasz. Jönnek dánok, hollandok. A csoportos hajtóvadászatokra még az USA-ból és Mexikóból is érkeztek vendégek.

Mivel érkeznek a vendégek?

Elsősorban repülővel, hiszen igen messziről jönnek. A másik felük gépkocsival. Szuper lenne, ha a gödöllői repülőtér tudna fogadni kisgépeket. A külföldi vendégek azért is szeretnek hozzánk járn, mert nagyon jó helyen vagyunk, közel a Ferihegyi nemzetközi repülőtérhez, az MO-on.

Mekkora szállás kapacitással rendelkeznek, elégedettek-e a kihasználtsággal?

20 férőhelyes a ház. Ketten visszük az egész házat és ebbe beletartozik a főzés, takarítás, kiszolgálás. Van, hogy annyi vendéget kapunk, hogy szállást kell számukra keresnünk Isaszegen. A Csatában szoktunk számukra helyet kapni.

Éves szinten mekkora vendégforgalmat bonyolítanak?

Pontos nyilvántartást vezetünk, a kimondottan vadászati célból érkezők 200 fő körül vannak. A szarvasbőgésre folyamatosan töltődik a kapacitás.

Van egy kedves kis horgászto is a ház mellett. Horgászni is lehet Önöknél?

A visszajáró vendégek szoktak alkalmanként horgászni, akik ismerik már a területet, a vadászfelszerelés mellett a horgászfelszerelésüket is elhosszák és napközben horgászva pihennek a tóparton. Ez nem horgászto.

A vadászaton túl, milyen programokat vesznek igénybe az itt tartózkodó vendégeik?

Szeretnek Budapestre, Gödöllőre látogatni. Kiemelném, hogy a mi vendégeink nagyon igényesek, jobban szeretnek nálunk megszállni és belátogatni városnézésre, aztán a vacsorát már itt kérik. Sokszor elmondták, hogy nem szívesen vesznek igénybe szállodai szolgáltatást, sokkal többre értékelik a csendet, nyugalmat, jó levegőt itt az erdőben és a személyes törődést, amit tőlünk kapnak. Előfordul, hogy vadászati idényen kívül, ha dolguk vagy utuk van Budapestre, akkor is nálunk szállnak meg, ha tehetik elkerülik a város zaját. Vannak ilyen vendégeink, akik nálunk szállnak meg a város helyett, szívesen vállalják a magasabb

költségeket. Szeretik a főztömet és, hogy elkészítem az általuk kért ételeket, tehát nem étlapról választanak.

Kutyák elszállásolását is meg tudják oldani?

Igen, de ritka a kutyás vendég. A gondot inkább az okozza, hogy jobban szeretik maguk mellett tudni a házban a kutyát, nem a kenneleket vennék igénybe. Ennek érthető módon nem örülünk. A vendégek zöme csendre vágyik, így inkább az ő szempontjaikat vesszük figyelembe.

Étkezést úgy tudom helyben, elsősorban vadas ételekkel biztosítják

Igen. Minden alapanyagot helyben, magunk szerzünk be. Szeretném elmondani, hogy a VADEK szervezésében Soponyán minden évben megrendezésre kerülő Vadgasztronómiai Főzőversenyen szabad tűzön főzve, elnyertem az Őz kategóriában az első díjat, ill. elnyertem az Erdei Ízek Mestere címet is, közel 300 induló közül.

A vadászatok kívül szerveznek valamilyen egyéb rendezvényt?

Voltak a szarvasbögés idejére meghirdetett csoportos erdőtúrák. Kivitték a csoportokat az erdőbe. 2-3 turnusról tudok, volt rá igény.

Hallott a zöldfolyosóról?

Igen, magam is nagy bringás vagyok. Szeretném elmondani, hogy már kaptunk megkeresést kerékpáros túrákat szervező személytől, aki bejárta a területet. Sátoros éjszakázási lehetőség érdekelné a területen.

Tud-e fejlesztési tervekről?

Nem tudok ilyenről. 12 éve lett felújítva a vadászház, aktuális lenne újra egy kis felújítás. Amit a vendégek keresnek az a szauna, jakuzzi. Téli vadászatok után igényelnék a külföldi vendégek. Jelenleg ezekre nincs keret.

Isaszegi Agárpálya

Kérem mutassa be röviden az a hazai agársporthoz és az Isaszegi pályát!

A pálya múltja igen régre tekint vissza. Több magyar agár szövetség is van, pénzügyi nehézségek vezettek a külföldi tulajdonos megjelenéséhez. Korábban az isaszegi pályán kívül, Rábapatonán volt egy agárpálya, jelenleg Alsónémediben terveznek nyitni egy FCI minősítésű pályát (nem profi), és a lóversenypályán Budapesten is elkezdtek az építkezést.

Ki a pálya tulajdonosa, üzemeltetője, milyen szintű versenyeket bonyolítanak le?

A pálya jelenlegi tulajdonosa egy cseh klub számára adja bérbe a területet, aki szervezi a versenyeket, Közép- és Nyugat-Európában a legszínvonalasabb versenyrendezőnek számít. Isaszegen kizárólag profi versenyeket tartanak, CGRC minősítésű pálya.

Honnan érkeznek a versenyeztetők?

A versenyeztetők Romániából, Szlovákiából, Horvátországból, Németországból és Olaszországból is érkeznek. 60-70 kutya is részt vesz egy-egy versenyen, ez viszonylag magas résztvevői számnak számít. Évente mintegy 10-11 versenyt tartanak áprilistól novemberig.

Hány fő szokott érkezni egy-egy versenyre?

Az érkezők száma a hozzátartozókra is figyelemmel versenyenként közelít a 100 főhöz.

Hol vannak elszállásolva az érkezők és a kutyák?

Sajnos, sem a személyek, sem pedig a kutyák számára nincs infrastruktúra, szállás, igen nomád körülményeket kénytelenek elviselni. A közelben elérhető szálláshelyek nem szívesen fogadják a versenyeztetőket, pedig vannak több napos versenyek is, a versenyeztetők pedig jó fizetőképességű vendégek. Próbáltunk megoldást keresni, de sajnos nem jártunk sikerrel, pedig véleményem szerint jó bevételi lehetőség lenne.

A versenyeket meghirdetik-e szélesebb körben, vannak e érdeklődők, nézők?

A versenyek nincsenek meghirdetve, nézőközönség nem vesz részt, ugyancsak az infrastruktúra hiánya miatt. Isaszeg városa nem tekint turisztikai attrakcióként az eseményeinkre. Ezt igencsak fájjaljuk. Ebben is lehetne szolgáltatásokat nyújtani, ha a helyi vállalkozók pl. étkeztetést kínálnának a helyszínen.

Lenne-e igényük egy, a térség program és szolgáltatás kínálatát tömörítő weboldalon az eseményeikkel történő megjelenésre?

Szívesen vennénk és kihasználnánk a lehetőséget, hogy minél szélesebb körben népszerűsítsük ezt az igazán egyedi sportot.

3. Melléklet ábrák jegyzéke:

1. ábra: Turizmus rendszere és környezete	4
2. ábra: Kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma 2019-2022 január..	6
3. ábra: A Rákos-patak útvonala vízgyűjtő	8
4. ábra: Rákos nevű települések	9
5. ábra: Területi célok	14
6. ábra: Rákos-patak egyes szakaszaira tervezett turisztikai attrakciók.....	14

Függelék:

1. Függelék: Hallgatói és konzulensi nyilatkozat

 MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

Szent István Campus, Gödöllő
Cím: 2100 Gödöllő, Péter Károly utca 1.
Tel.: +36-28/522-000
Honlap: <https://godollo.uni-mate.hu>

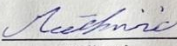
4. sz. függelék – Hallgatói és konzulensi nyilatkozat minta

NYILATKOZAT

Alulírott MACZAVIC MARTIN VINCELA, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Szent István Campus, Simonffy-Öröklételek szak nappali/levelező* tagozat végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem. Hozzájárulok ahhoz, hogy Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom egyoldalas összefoglalója felkerüljön az Egyetem honlapjára és hogy a digitális verzióban (pdf formátumban) leadott dolgozatom elérhető legyen a témát vezető Tanszéken/Intézetben, illetve az Egyetem központi nyilvántartásában, a jogi és etikai szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: 2022 év 04 hó 27 nap

Hallgató

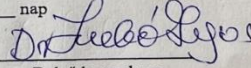
NYILATKOZAT

A dolgozat készítőjének konzulense nyilatkozom arról, hogy a Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom záróvizsgán történő védelemre javaslom / nem javaslom*.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: 2022 év 04 hó 27 nap

Belső konzulens

*Kérjük a megfelelőt aláhúzni!

2. Függelék: Eredetiség és szellemi tulajdonkezelési nyilatkozat

NYILATKOZAT

A szakdolgozat nyilvános hozzáféréseről és eredetiségéről

A hallgató neve: Mackovic Martin Nikola
A Hallgató Neptun kódja: CP27WJ
A dolgozat címe: Rákosmente turizmusa
A megjelenés éve: 2023
A konzulens tanszék neve: Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet, Közgazdaságtani és Természeti Erőforrás Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

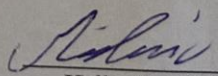
Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: Gödöllő, 2023.05.01.

Hallgató aláírása

3. Függelék: Tartalmi kivonat

A SZAKDOLGOZAT TARTALMI KIVONATA

Dolgozat címe: Rákosmente turizmusa

A dolgozatot készítő hallgató neve: Mackovic Martin Nikola

Szak, képzési szint és tagozat megnevezése: Turizmus-Vendéglátás, BA, Nappali

Tanszék/Intézet: Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet, Közgazdaságtani és Természeti Erőforrás Tanszék

Belső témavezető: Dr. Szabó Lajos, egyetemi docens

Dolgozatom kapcsán a budapesti agglomerációba tartozó, egymást a Rákos-patak által összekötő települések turizmusát vizsgáltam. A dolgozat fő témája, hogy lehet-e turisztikai desztinációt kiépíteni ezen települések szolgáltatásainak, látnivalóinak összekötésével.

Dolgozatom második felében a kérdőíves kutatásom eredményeit ismertettem, amelyben választ kaptam arra, hogy sajnos a vendégéjszakák száma, a szolgáltatások mennyisége, kiépítettsége alacsony. A jelenleg is tartó fejlesztésekben, beruházásokban lehet a megoldás.